

**Hallituksen esitys Eduskunnalle ilmastomuutosta koskevan
Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen hyväksymisestä**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 9 päivänä toukokuuta 1992 tehdyn ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen.

Yleissopimuksen tavoite on ilmastomuutosta kiihdyttävien ilmakehän kasvihuonekaasupitoisuuksien vakiinnuttaminen siten, että ihmisen toiminnasta ei aiheudu vaarallista häiriötä ilmastojärjestelmässä. Sopimus luo puitteet ilmastomuutosta koskevalle kansainväliselle yhteistyölle. Se sisältää yleisen kasvihuonekaasujen päästöjen vakiinnuttamisvelvoitteen, mutta ottaa kansalliset erityisolot huomioon kasvihuonekaasujen päästöjen rajoittamisessa. Sopimuksessa otetaan lisäksi huomioon eri

maaryhmien mahdollisuudet ja voimavarat torjua ilmastomuutosta. Se asettaa erikseen luetelluille teollisuusmaille, joihin Suomi kuuluu, tiettyjä erityisvelvoitteita. Nämä velvoitteet eivät kuitenkaan sisällä ehdottomia velvoitteita päästövähennysten määrälle tai aikataululle.

Yleissopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä, kun viisikymmentä sopimuksen allekirjoittanutta valtiota on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjat sopimuksen edellyttämällä tavalla.

Sopimuksen hyväksyminen ei edellytä Suomessa lainsäädäntötoimia, mutta sille haetaan eduskunnan hyväksymistä sopimuksen suuren merkityksen ja laajakantoisuuden vuoksi.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	3.5. Kasvihuonekaasujen päästöjen vähentäminen muualla kuin energiantuotannossa ..	8
1. Nykytila	3	3.6. Muut kasvihuoneilmiön torjuntatoimet ..	9
1.1. Ihmisen aiheuttama ilmastonmuutos	3	3.7. Suomen toimintaohjelma ja sen kansantaloudelliset vaikutukset	9
1.2. Ilmastopimuksen pääasiallinen sisältö ..	3	4. Esityksen valtiontaloudelliset ja organisatoriset vaikutukset	10
1.3. Tärkeimmät kasvihuonekaasut ja niiden lähteet	4	5. Yleissopimuksen ja sen hyväksymisen valmistelu	10
2. Yleissopimuksen merkitys	5		
2.1. Puitteet kansainväliselle yhteistyölle	5	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT ...	11
2.2. Kansainvälinen kehitys sopimuksen alle kirjoittamisen jälkeen	5	1. Sopimuksen sisältö	13
3. Ilmastonmuutoksen torjunta Suomessa	6	2. Voimaantulo	13
3.1. Suomen toimintaohjelma	6	3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	15
3.2. Kasvihuonekaasujen päästöt ja hiilen varastot Suomessa 1990	6	SOPIMUSTEKSTI	15
3.3. Kasvihuonekaasujen päästöjen kehitys Suomessa vuoteen 2010	7		
3.4. Energian käytön ja tuotannon päästöjen vähentämisen vaihtoehtoja	7		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Ihmisen aiheuttama ilmastonmuutos

Kansainvälinen tutkimus on pystytty luotettavasti todistamaan, että ihmisen toiminnasta aiheutuvat kasvihuonekaasujen päästöt vaikuttavat merkittävästi maailman ilmastojärjestelmään. Lähinnä fossiilisten polttoaineiden käytöstä aiheutuva hiilidioksidi ja muut niin kutsutut kasvihuonekaasut nostavat maapallon keskilämpötilaa ja voimistavat luonnollista kasvihuoneilmiötä. Lämpötilan nousun vaikutukset voivat vaihdella maapallon eri alueilla suuresti. Toisaalta se voi aiheuttaa kuivuutta ja toisaalta tulvia, merenpinnan nousua ja myrskyjä.

Maailman ilmatieteellisen järjestön WMO:n asettaman hallitustenvälisen ns. ilmastonmuutospaneelin (IPCC) vuonna 1990 julkaisemaan selvitykseen on koottu parhaat käytettävissä olevat tieteelliset tiedot ilmastonmuutoksesta. IPCC esitti arvionaan, että ihmisen toiminnasta aiheutuvien kasvihuonekaasujen päästöjen kasvu nykyisellä tavalla ilman kasvun rajoittamista johtaa maapallon keskilämpötilan nousuun 0,3°C vuosikymmenessä seuraavan sadan vuoden aikana. Tästä seuraisi nopein ilmastonmuutos maapallolla viimeisen 10 000 vuoden aikana.

IPCC:n arvioiden mukaan ihmisen toiminnasta aiheutuvien pitkäikäisten kasvihuonekaasujen päästöjä tulisi vähentää koko maapallolla välittömästi yli 60 prosenttia, jotta niiden pitoisuudet saataisiin vakiinnutettua vuoden 1990 tasolle. IPCC:n esittämien arvioiden ja marraskuussa 1990 pidetyn Maailman toisen ilmastokonferenssin päätöslauselman mukaisesti ryhdyttiin Yhdistyneiden Kansakuntien piirissä valmistelemaan ilmastonmuutosta koskevaa kansainvälistä sopimusta. Puolitoista vuotta kestäneiden neuvottelujen tuloksena syntynyt Yhdistyneiden Kansakuntien ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen teksti hyväksyttiin 9 päivänä toukokuuta 1992. Ilmastositomuksena tunnettu sopimus avattiin allekirjoitettavaksi YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssin (UNCED) yhteydessä Rio de Janeirossa kesäkuussa 1992.

1.2. Ilmastositomuksen pääasiallinen sisältö

Ilmastositomus on luonteeltaan puitesopi-

mus, johon on kirjattu ilmastonmuutoksen torjunnan yleiset periaatteet ja pitkänajan tavoitteet sekä sopimuksen täytäntöönpano-, rahoitus- ja valvontajärjestelmät. Sopimuksen tavoitteena on vakiinnuttaa kasvihuonekaasujen pitoisuudet ilmakehässä sellaiselle tasolle, ettei ihmisen toiminta aiheuta vaarallista häiriötä ilmastojärjestelmässä.

Sopimuksessa määritellään yleisesti ne toimenpiteet ja sitoumukset, joihin valtioiden tulee ryhtyä sopimuksen tavoitteen saavuttamiseksi. Näihin kuuluvat sekä kasvihuonekaasujen päästöjen rajoittaminen että hiilidioksidia sitovien nielujen ja niiden varastojen, kuten metsien, ylläpitäminen ja kehittäminen sekä ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen kaikilla yhteiskunnan aloilla, joita asia koskee.

Kunkin sopimuspuolen tulee, samalla kun niiden kansalliset lähtökohdat otetaan huomioon, selvittää kasvihuonekaasujen päästöt ja nielujen aikaansaamat poistumat omalla alueellaan sekä laatia ja panna toimeen kansallisia ohjelmia ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi. Yleissopimus velvoittaa edelleen sopimusvaltioita toimittamaan sopimuksen määräysten mukaisesti sopimuspuolten konferenssille tietoja sopimuksen täytäntöönpanosta.

Teollisuusmaille, jotka aiheuttavat suurimman osan nykyisistä kasvihuonekaasujen päästöistä, on sopimuksessa erityisvelvoitteita. Sopimuksen mukaan teollisuusmaiden tulee hyväksyä ja panna toimeen kansallisia ilmastonmuutosta hidastavia ohjelmia, jotka rajoittavat kasvihuonekaasujen päästöjä sekä suojelevat ja lisäävät niiden nieluja ja varastoja. Kunkin teollisuusmaan tulee toimittaa sopimuspuolten konferenssille yksityiskohtaisia tietoja kyseisistä ohjelmista sekä niiden vaikutuksista kasvihuonekaasujen päästöihin ja nieluihin kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun sopimus on tullut voimaan asianomaisen maan osalta.

Sopimus ei myöskään teollisuusmaiden osalta sisällä ehdottomia velvoitteita päästövähennysten määrälle tai aikataululle, vaan niiden määrittelemineen jää kansallisesti harkittavaksi. Sopimuksessa teollisuusmaat tunnustavat, että jo kuluva vuosikymmenen loppuun mennessä tulisi kansallisten ohjelmien avulla hiilidioksidin ja muiden kasvihuonekaasujen päästöt pyrkiä palauttamaan aikaisempiin määriin, jolloin kuitenkin otetaan huomioon eri teollisuusmaiden omat lähtökohdat, kuten taloudellinen

rakenne ja voimavaraperusta sekä muut erityiset seikat. Teollisuusmaille on sopimukseen kirjattu tavoitteeksi sopimuksen sääntelemien kasvihuonekaasujen päästöjen palauttaminen vuoden 1990 tasolle. Itä- ja Keski-Euroopan siirtymätalouden maista todetaan erikseen, että ne tarvitsevat joustavuutta sopimuksen sitoumusten toteuttamisessa. Suomen kannalta on tärkeää, että sopimus koskee hiilidioksidin lisäksi myös muita kasvihuonekaasuja ja että siinä on otettu huomioon metsien hiilensitomiskyky.

Kehitysmaiden tulevaisuudessa aiheuttamien huomattavasti kasvavien kasvihuonekaasujen päästöjen määrä pyritään sopimuksen avulla saamaan hallintaan. Sopimus asettaa tässä tarkoituksessa teollisuusmaille yleisen velvoitteen auttaa kehitysmaita sopimuksen täytäntöpanossa rahoituksen, teknologian siirron sekä tietojenvaihdon avulla. Kehitysmailla ei sopimuksessa aseteta velvoitetta rajoittaa kasvihuonekaasujen päästöjä.

Sopimus asettaa sopimusvaltioiden edustajista koostuvalle sopimuspuolten konferenssille, joka on sopimuksen korkein päättävä elin, velvoitteen tarkistaa yleissopimuksen toimivuutta. Tässä yhteydessä sen tulee tarvittaessa pyrkiä hyväksymään yleissopimukseen sen tehokkuutta ja toimivuutta parantavia muutoksia. Tässä työssä sopimuspuolten konferenssilla ovat apuna sopimusvaltioiden toimittamat tiedot niiden kasvihuonekaasujen päästöistä ja nielujen aikaansaamista poistumista sekä tietellisen tutkimuksen antamat lisätiedot ilmastomuutoksesta. Sopimukseen tehtävien muutosten, esimerkiksi yksilöityjen päästöjen vähentämisvelvoitteiden, hyväksyminen edellyttää kunkin sopimuspuolen osalta muutosten valtiolisäistä hyväksymistä.

Ilmastopimuksen soveltamisalan ulkopuolella ovat kloorihiilifluorivedyt eli CFC-yhdisteet. Niiden käyttöä rajoitetaan kansainvälisesti Montrealin pöytäkirjalla, jonka sopimuspuoli myös Suomi on (SopS 65—66/1988, muutettu SopS 21/1991 ja SopS 63/1993).

1.3. Tärkeimmät kasvihuonekaasut ja niiden lähteet

Tärkeimmät kasvihuonekaasut ovat hiilidioksidi (CO_2), metaani (CH_4), dityppioksidi eli typpioksiduuli (N_2O) ja CFC-yhdisteet. Mää-

rällisesti yleisin kasvihuonekaasu on vesihöyry, mutta sen määrää ilmakehässä säätelevät pääosin ilmastosysteemin sisäiset tekijät eikä ihmisen toiminta. Välillisesti ilmakehän kemiallisten reaktioiden kautta kasvihuonekaasujen, erityisesti alailmakehän otsonin (O_3), pitoisuuksia lisääviä päästöjä ovat typen oksidit (NO_x), hiilimonoksidi (CO) ja haihtuvat hiilivedyt.

Välillisesti vaikuttavien kasvihuonekaasujen suhteellinen kasvihuonevaikutus tunnetaan huonommin kuin hiilidioksidin, metaanin ja dityppioksidin. Viime aikoina on saatu tietoja siitä, että alailmakehän otsonin vaikutus kasvihuoneilmiöön olisi aiemmin arvioitua suurempi. On myös esitetty tutkimustuloksia, joiden mukaan CFC-yhdisteiden osuus kasvihuoneilmiöstä olisi aiemmin arvioitua pienempi. Tutkimusten edistyessä voi käsitys eri kaasujen merkityksestä muuttua, ja esimerkiksi alailmakehän otsonia lisäävien päästöjen rajoittaminen osoittautua arvioitua tärkeämmäksi.

Hiilidioksidin päästöt aiheutuvat etenkin fossiilisten polttoaineiden käytöstä energiantuotannossa, teollisuudessa ja liikenteessä. Vähäisiä määriä hiilidioksidia vapautuu ilmakehään eräissä teollisissa prosesseissa, kuten sementin valmistuksessa. Myös luonnosta vapautuu ihmisen toiminnan seurauksena hiilidioksidia ja muita kasvihuonekaasuja. Suurin syy päästöihin luonnosta on metsien häviäminen.

Metaanin pääasialliset päästölähteet ovat jätteet ja jätevedet, maatalous sekä polttoaineiden tuotanto ja poltto. Typpioksiduulia vapautuu myös polttoaineiden poltossa sekä lannoitteiden käytöstä. Välillisesti vaikuttavien kasvihuonekaasujen eli typenoksidien, hiilimonoksidin ja haihtuvien hiilivetyjen päästölähteitä ovat muun muassa energiantuotanto, liikenne, öljynjalostus ja muu teollisuus sekä liuotinten käyttö.

Hiilidioksidin osuus on noin 55 prosenttia ihmisen toiminnan aiheuttamista kasvihuonekaasujen päästöistä, CFC-yhdisteiden noin 24 prosenttia, metaanin noin 15 prosenttia ja typpioksiduulin noin 6 prosenttia. Maailman hiilidioksidipäästöt olivat 1980-luvun lopulla yhteensä noin 25 miljardia tonnia vuodessa, josta noin 6 miljardia tonnia aiheutui metsien häviämisestä. Ellei päästöjen vähennystoimiin ryhdytä, kasvavat hiilidioksidipäästöt nykyisten arvioiden mukaan vuoteen 2025 mennessä 40 — 55 miljardiin tonniin vuodessa.

2. Yleissopimuksen merkitys

2.1. Puitteet kansainväliselle yhteistyölle

Ilmastositopimus on ensimmäinen kestävän kehityksen periaatteet huomioon ottava globaalinen ympäristösopimus. Se luo ilmastomuutoksen torjuntatoimille joustavan kansainvälisen yhteistyön järjestelmän, joka mahdollistaa uusien tieteellisten tietojen huomioon ottamisen. Lisäksi sopimuksessa otetaan huomioon teollisuusmaiden ja kehitysmaiden kehityserot ja erilaiset mahdollisuudet torjua ilmastomuutosta, sekä köyhimpien kehitysmaiden erityisolosuhteet ja prioriteettitarpeet. Ilmastositopimuksen on toistaiseksi allekirjoittanut yli 160 valtiota, joten on perusteltua odottaa ilmastositopimuksen soveltamisen muodostuvan maailmanlaajuiseksi.

Yleissopimuksen hyväksymisessä on kyse sitoutumisesta pitkään prosessiin, joka kestää vuosikymmeniä. Ihmisen toiminta on nopeasti lisäämässä kasvihuonekaasujen pitoisuuksia ilmakehässä. Aina 1700-luvulle saakka pitoisuudet olivat melko muuttumattomia, mutta ne lähtivät sen jälkeen jyrkästi nousemaan muun muassa teollistumisen myötä. Entistä jyrkemmin ne ovat kohonneet 1950-luvulta lähtien, ja tämä kehitys kiihtyy edelleen, jos päästökehitys jatkuu nykyisten kehityskulkujen mukaisena. Vuonna 2100 voisi esimerkiksi ilmakehän hiilidioksidipitoisuus olla lähes kolminkertainen nykyhetkeen verrattuna. Pitoisuuksien kasvun pysäyttäminen edellyttäisi mittavia toimenpiteitä maailmanlaajuisesti. Tällaisia toimia ei voida toteuttaa lyhyessä ajassa.

Kasvihuonekaasujen pitoisuudet ilmakehässä tulevat siten edelleen kohoamaan, vaikka torjuntatoimet käynnistyisivät maailmassa tehokkaasti. Keskeisten kasvihuonekaasujen elinikä ilmakehässä on pitkä, esimerkiksi hiilidioksidilla jopa 200 vuotta. Mittavatkään päästövähennystoimet eivät tällöin voi vaikuttaa nopeasti ja merkityksellisesti kaasupitoisuuksiin. Sopimuksen tavoite pitoisuuksien vakiinnuttamisesta on erittäin vaativa.

Sopimuksen tulevan kehittämisen tarve on otettu huomioon sopimusta laadittaessa. Sopimukseen liittyvät valtiot sitoutuvat tekemään selkoa kasvihuonekaasujen päästöjen ja nieluksen kehityksestä. Tämän tiedon perusteella sopimuspuolten konferenssi arvioi sopimuksen sitoumusten riittävyyttä ja voi päättää niiden tiukentamisesta.

Ilmastositopimuksen myötä kansainvälinen sääntely koskee kaikkia merkityksellisiä kasvihuonekaasuja. CFC-yhdisteiden käyttöä rajoittavan Montrealin pöytäkirjan lisäksi typenoksidien ja haihtuvien hiilivetyjen päästöjä rajoitetaan vuoden 1979 ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumista koskevan yleissopimuksen (SopS 15/83) nojalla tehdyin pöytäkirjoin.

2.2. Kansainvälinen kehitys sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen

Yleissopimuksen valmistumisen ja Rion ympäristö- ja kehityskonferenssin (UNCED) jälkeen teollisuusmaissa on käynnissä laaja keskustelu ja valmistelu erilaisten päästöjen vähentämistä koskevien sitoumusten aikaansaamiseksi. Euroopan yhteisöissä on valmisteltu laajaa hiilidioksidistrategiaa, joka edistää muun muassa energiansäästötoimia ja uusiutuvien energiamuotojen käyttöä. EY on myös päättänyt kasvihuonekaasuja koskevasta seurantaohjelmasta. Lisäksi valmisteltavana on päätös EY:n hiilidioksidin- ja energiaverosta. Suurin osa EY:n jäsenmaista kannattaa periaatteessa hiilidioksidin- ja energiaveroa, mutta yksimielisyyttä asiassa ei ole vielä saavutettu. Yhdysvallat on lokakuussa 1993 julkistanut vuodelta 1992 peräisin olevan ilmastohjelmansa tarkistuksen. Yhdysvaltain hallitus on ilmoittanut olevansa valmis sitoutumaan kasvihuonekaasujen päästöjen vakiinnuttamiseen vuoden 1990 tasolle vuoteen 2000 mennessä.

Ilmastositopimuksen puitesopimuksen luonteesta johtuu, että sen täytäntöönpano edellyttää monien sopimuksessa avoimeksi jääneiden yksityiskohtien sopimista erikseen. Sopimuksen mukaan sopimuspuolten konferenssi päättää näistä täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista. Sopimuspuolet kokoontuvat ensimmäiseen konferenssiin viimeistään vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta eli nykyisten arvioiden mukaan vuoden 1995 alkupuolella. Sopimuspuolten konferenssin ensimmäisen istunnon päätöksiä valmistellaan sopimuksen neuvotteleissa hallitustenvälisessä neuvottelukomiteassa (INC). Hallitustenvälinen ilmastomuutospaneeli IPCC toimii INC:n tieteellisenä ja teknisenä asiantuntijaelimenä.

Sopimuksen pysyvän rahoitusjärjestelmän toiminnan valmistelu on läheisesti sidoksissa Maailmanlaajuisen ympäristörahasen (GEF) lisärahoitusneuvotteluihin ja hallintorakenteen

uudistamistyöhön, joista on tarkoitus tehdä periaatepäätökset vuoden 1993 loppuun mennessä. Sopimuksen mukaan GEF toimii väliaikaisena rahoitusjärjestelmänä. Sopimuspuolten ensimmäisessä konferenssissa tulee tehdä päätös pysyvästä rahoitusjärjestelmästä. Teollisuusmaat, myös Suomi, ovat tukeneet käsitystä, jonka mukaan GEF:stä tulisi tehdä myös pysyvä rahoitusjärjestelmä. Kehitysmaiden kantaan vaikuttaa olennaisesti se, tyydyttävätkö GEF:n rakenneuudistuksen ja lisärahoitusneuvottelujen tulokset kehitysmaita sekä miten päätöksentekovalta järjestetään GEF:n ja sopimuspuolten konferenssin kesken.

3. Ilmastonmuutoksen torjunta Suomessa

3.1. Suomen toimintaohjelma

Suomi on muiden sopimuksen I liitteessä mainittujen teollisuusmaiden tavoin sopimuksessa velvoitettu laatimaan ilmastonmuutoksen ehkäisemiseen tähtäävän ohjelman. Ilmastopopimus määrittelee näille kunkin maan toimintaohjelmille asetettavat tavoitteet väljästi ja joustavasti. Se asettaa teollisuusmaille yleisen velvoitteen rajoittaa näiden ohjelmien avulla kasvihuonekaasujen päästöjä sekä suojella ja lisätä niiden nieluja ja varastoja. Ohjelmien yksityiskohdat, kuten päästövähennysten määrä ja aikataulu, jäävät kunkin maan itse päättäväiksi. Yleissopimus velvoittaa teollisuusmaat toimittamaan sopimuspuolten konferenssin ensimmäistä istuntoa varten sekä määrärajoin sen jälkeen yksityiskohtaisia tietoja toimintaohjelmistaan sekä niiden seurauksena toteutuvasta päästö- ja nielukehityksestä. Suomen toimintaohjelmaa valmistelee ympäristöministeriön asettama Hiilidioksiditoimikunta II. Toimikunnan tehtävänä on laatia ehdotus Suomen toimintaohjelmaksi vuoden 1993 loppuun mennessä.

3.2. Kasvihuonekaasujen päästöt ja hiilen varastot Suomessa 1990

Suomessa tärkeimmät kasvihuonekaasut, joilla on suoria päästölähteitä, ovat hiilidioksidi, metaani, typpioksiduuli sekä CFC-yhdisteet. Suomen kasvihuonekaasujen päästöt ovat noin 0,2 prosenttia maailman kokonaispäästöistä.

Verrattaessa kasvihuonevaikutukseltaan erilaisia kaasuja toisiinsa käytetään mittayksikkönä niin kutsuttua hiilidioksidiekvivalenttia (CO₂-ekv.) sadan vuoden aikajaksolle laskettuna. Kaiken kaikkiaan ihmisen toiminnan aiheuttamat kasvihuonekaasujen arvioidut päästöt olivat Suomessa vuonna 1990 yhteensä:

	päästöt (1000 t)	päästö CO ₂ -ekv/100 a miljoonaa t.
Hiilidioksidi	58 600	58,6
Metaani	250	3
Typpioksiduuli	20	5,4
CFC-yhdisteiden käyttö	2	9
Typen oksidit NO _x	310	(noin 2)
Hiilimonoksidi	480	(noin 0,5)
Haihtuvat hiilivedyt	230	(noin 2)

Yhteensä noin 80 milj.t

Luvut sisältävät myös ulkomaanliikenteen polttoaineiden käytöstä aiheutuvat päästöt. Taulukon typenoksidien, hiilimonoksidin ja haihtuvien hiilivetyjen hiilidioksidiekvivalenttiarvot ovat suluissa, koska niiden suhteellinen kasvihuonevaikutus on huomattavan epävarmaa.

Taulukon hiilidioksidipäästöihin ei sisälly luonnosta vapautuvia ihmisen toiminnan aiheuttamia päästöjä. Niiden päästöarviot vaihtelevat suuresti. Pienimpien alustavien arvioiden mukaan päästöt ovat vähäiset, suurimpien arvioiden mukaan ne ovat kymmeniä miljoonia tonneja hiilidioksidia. Luotettavia arvioita kokonaispäästöistä ei toistaiseksi pystytty esittämään.

Energiantuotannon hiilidioksidipäästöt loppukulutuksesta Suomessa olivat eri lohkoilla vuonna 1990:

Teollisuus	23 milj.t CO ₂
Kotitaloudet	12 milj.t
Palvelut	5 milj.t
Liikenne	12 milj.t
Muut	2,5 milj.t

Yhteensä 54,5 milj.t

Energiantuotannon typpioksiduuli- ja metaanipäästöt ovat noin 2,5 miljoonaa tonnia CO₂-ekv/100 a ja energiantuotannon välillisten

kasvihuonekaasujen päästöt noin 4 miljoonaa tonnia CO₂-ekv/100 a.

Hiilidioksidia sitoutuu ilmakehästä kasveihin ja muuhun biosfääriin. Tehokkaasti hiiltä varastoituu Suomessa metsiin ja turpeena soihin, joissa turvekerros vielä jonkin verran kasvaa. Metsiin sitoutuu hiilidioksidia, koska ne ovat ikärakenteen takia ja tehokkaan metsänhoidon ansiosta voimakkaassa kasvuvaiheessa. Kasvua pienempien hakkuumäärien vuoksi metsiin kertyy jatkuvasti puustoa ja niihin varastoituu nettomääräisesti hiiltä. Suomen metsät ovat viimeiset vuosikymmenet olleet hiilidioksidin nielu ilmakehästä. Hakkuu- ja metsätilastojen mukaan hiilen vuotuinen nettokertymä metsiin Suomessa 1980-luvun loppupuolella vastaa noin 27 miljoonaa tonnia hiilidioksidia.

3.3. Kasvihuonekaasujen päästöjen kehitys Suomessa vuoteen 2010

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvioiden mukaan energiantuotannon hiilidioksidipäästöt kasvavat vuoteen 2000 mennessä 78 miljoonaa tonniin ja vuoteen 2010 mennessä 91 miljoonaa tonniin vuodessa, jos energiapolitiittiset ja päästöjen rajoittamiseen tähtäävät toimet eivät poikkea tähänastisista. Arvio perustuu siihen, että sähkön tuonti päättyy vuonna 2000 ja erillisen sähköntuotannon lisäys perustuu kivihiileen. Energiantuotannon ja -kulutuksen päästöarvioiden tarkkuutta heikentää epävarmuus taloudellisesta kehityksestä. Mikäli taloudellinen taantuma pitkittyy, vaikuttaa siitä seuraava energiankulutuksen kasvun hidastuminen kauppa- ja teollisuusministeriön arvioiden mukaan niin, että päästöt vuonna 2000 ja 2010 olisivat noin 3 miljoonaa tonnia pienemmät kuin vertailutilanteessa.

Energiantuotannon metaani- ja typpioksiduulipäästöjen arvioidaan vertailutilanteessa kasvavan samassa suhteessa kuin hiilidioksidipäästöjen. Maatalouden metaani- ja typpioksiduulipäästöjen kehityksessä määräävin tekijä on maataloustuotannon ja karjan määrä sekä lannoitteiden käyttö. Metaanin päästöt jätteistä ja jätevesistä määräytyvät jätevesien ja kaatopaikoille joutuvan jätteen määrän mukaan.

Epäsuorasti kasvihuonekaasujen pitoisuuteen vaikuttavien typenoksidien ja haihtuvien hiilivetyjen sekä CFC-yhdisteiden päästöille on Suomessa asetettu tavoitteet ja laadittu päästöjen vähentämishajelmia. Hallitus on jo päättä-

nyt luopua CFC-yhdisteiden käytöstä asteittain vuoteen 1995 mennessä. Hallitus on lisäksi ottanut tavoitteeksi vähentää typen oksidien päästöjä noin 30 prosenttia vuoteen 2000 ja haihtuvien hiilivetyjen päästöjä 30 prosenttia vuoteen 1999 mennessä. Hiilimonoksidipäästöjä liikenteessä rajoitetaan pakokaasumääräyksin.

3.4. Energian käytön ja tuotannon päästöjen vähentämisen vaihtoehtoja

Energiantuotannon hiilidioksidipäästöjä voidaan vähentää hillitsemällä energian loppukulutusta ja käyttämällä niukkapäästöisiä tai päästöttömiä energiamuotoja.

Energiamuotoja, joiden käytöstä ei aiheudu suoria hiilidioksidipäästöjä, ovat ydinenergia, vesivoima, puusta peräisin olevat polttoaineet, kuten polttopuu, hake ja metsäteollisuuden jäteliemet, sekä tuuli- ja aurinkoenergia ja maalämpö. Puusta peräisin olevista polttoaineista ei aiheudu nettomääräisesti päästöjä, koska Suomessa noudatettavat metsänhoidon periaatteet huolehtivat metsien säilymisestä sekä hiilensitomiskyvyn ylläpitämisestä. Poltto- turve on niin hitaasti uudistuvaa biomassaa, ettei sitä hiilidioksidipäästöjen suhteen voida rinnastaa päästöttömiin energiamuotoihin. Kivihiilestä, öljystä ja maakaasusta suurimmat hiilidioksidipäästöt polttoaineen energiasisältöä kohden on kivihiilellä. Maakaasun polton hiilidioksidipäästöt energiasisältöä kohden ovat noin 60 prosenttia kivihiilen ja noin 80 prosenttia öljyn polton hiilidioksidipäästöistä.

Lähi vuosien aikana tehokkaimpia mahdollisia hiilidioksidipäästöjen vähentämiskeinoja Suomessa ovat energiatehokkuuden parantaminen ja energiansäästö, ydinvoima sekä eräin edellytyksin maakaasu ja puubiomassa. Lisää ydinvoimaa ei Suomeen toistaiseksi rakenneta eduskunnan tehtyä 24 päivänä syyskuuta 1993 kielteisen päätöksen viidennen ydinvoimalan rakentamisesta.

Hallituksen eduskunnalle äskettäin syksyllä 1993 antamaan energiapolitiikkaa koskevaan selontekoon sisältyy useita toimia, joilla hiilidioksidipäästöjä pyritään rajoittamaan. Tällaisia selontekoon sisältyviä toimia ovat hiilidioksidiperusteinen energiaverotus, energiansäästö- ohjelma, uuden tekniikan kehittämiselle osoitettu tuki, bioenergian sekä tuuli- ja auringon-

koenergian käytön lisäämiseen tähtäävät ohjelmat.

Hallituksen energiansäästöohjelman tavoite on, että hiilidioksidipäästöt vuonna 2000 olisivat noin 7 miljoonaa tonnia ja vuonna 2010 noin 18 miljoonaa tonnia pienemmät kuin vertailutilanteessa.

Energiansäästöohjelma rakentuu sen oletuksen varaan, että kansainvälisesti otetaan käyttöön ympäristöperusteiset verot, jotka nostavat useilla kymmenillä prosenteilla fossiilisten polttoaineiden hintoja. Hallitus on jo antanut eduskunnalle esityksen polttoaineverotuksen muuttamisesta pysyvästi hiili- ja energiasisältöön perustuvaksi vuoden 1994 alusta lukien. Energiansäästöä edistävää julkista rahoitusta on tarkoitus energiansäästöohjelman mukaan lisätä nykyisestä noin 60 miljoonasta markasta noin 150 — 170 miljoonaan markkaan vuodessa.

Periaatteessa energiansäästöohjelman päästötavoitetta olisi mahdollista kiristää jo asetetusta 2 — 3 miljoonalla tonnilla vuoteen 2000 mennessä ja 3 — 10 miljoonalla tonnilla vuoteen 2010 mennessä. Tämä edellyttäisi kuitenkin huomattavaa julkisen rahoituksen lisäämistä muiden valtion menojen kustannuksella samoin kuin turvautumista tiukkoihin energian säästöön tähtääviin normeihin, kieltöihin ja määräyksiin.

Energiansäästöohjelman nykyisenkin päästötavoitteen saavuttamiseen liittyy epävarmuuksia muun muassa ympäristöperusteisen verotuksen kansainvälisen etenemisen osalta. Mahdollisuudet kiristää näitä veroja edelleen yksipuolisesti Suomessa ovat verrattain rajalliset.

Liikenteessä energiankäyttöä voidaan vähentää hillitsemällä liikenteen kasvua yhteiskunnallisesti hyväksyttävien rakenteellisin ja taloudellisin keinoin. Tarvittavat kuljetukset voidaan hoitaa nykyistä tehokkaammin ja taloudellisemmin, vaikka mahdollisuudet henkilöliikenteen osalta ovat tavaraliikennettä selvästi suuremmat. Liikenteen energiankäyttöä voidaan tehostaa ja vähentää ajoneuvoteknisin keinoin sekä taloudellisella ohjauksella, ottaen huomioon myös EY:n kehitys. Henkilöautoilulle vaihtoehtoisten kulkutapojen, kuten joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, toimintaedellytyksiä taajamissa voidaan parantaa. Energiankäyttöä voidaan tehostaa myös valtakunnallisesti tasapainoisen aluerakenteen ja yhdyskuntien eheyttämisen avulla siten, että liiken-

netarve vähenee. Liikennejärjestelmien ja yhdyskuntarakenteen yhteensovittamisen tarve on tässä keskeinen.

Maakaasun lisäkäyttö yhdistetyssä sähkö- ja lämmöntuotannossa vähentäisi hiilidioksidipäästöjä vuonna 2000 vertailutilanteeseen nähden enimmillään noin 3 miljoonaa tonnia. Tämä edellyttäisi maakaasuverkoston laajentamista Turun suuntaan. Mikäli toinen maakaasun hankintalähde olisi käytettävissä, ja kaasua käytettäisiin perusvoiman tuotannon lisäykseen kivihien sijasta, olisivat päästöt tuolloin noin 3 miljoonaa tonnia vertailutilanteen päästöjä pienemmät.

Bioenergian käyttöä huomattavasti lisäämällä ja korvaamalla fossiilisia polttoaineita voidaan päästöjä vuonna 2000 vähentää noin 2 miljoonaa tonnia ja vuonna 2010 jo noin 6 miljoonaa tonnia vertailutilanteeseen nähden. Bioenergian käytön lisääminen edellyttäisi nykyistä tehokkaampien ja taloudellisempien korjuu-, siirto- ja käyttömenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa. Samoin se vaatisi voimakasta taloudellista tukea sekä bioenergiaa suosivien energiaverojen pitkäjänteistä käyttöä.

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvioiden mukaan energiantuotannon ja -kulutuksen päästöt kasvavat ilman uusien keinojen käyttöä yli 40 prosenttia vuotta 1990 suuremmiksi vuoteen 2000 mennessä. Hiilidioksidipäästöjä on mahdollista rajoittaa hiilidioksiditoimikunnan alustavien laskelmien mukaan siten, että ne ovat vuonna 2000 ilman lisäydinvoimaa ja tuontisähköä 6 — 12 prosenttia suuremmat kuin vuonna 1990. Kasvu riippuu taloudellisen taantuman kestosta ja vaikutuksesta energian kulutukseen. Tällaisten päästövähennysten aikaansaaminen jo vuoteen 2000 mennessä edellyttäisi kuitenkin kaikkien periaatteessa käytävissä olevien keinojen täysimääräistä käyttöä, mikä voi käytännössä olla hyvin vaikeaa. Pidemmällä aikavälillä vuoden 1990 päästötason saavuttaminen on huomattavasti helpompaa.

3.5. Kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisen muualla kuin energiantuotannossa

Tiedot ojitusten aiheuttamista hiilidioksidipäästöistä vaihtelevat suuresti. Maatalouskäyttöön ojitetuista ns. suopelloista, joita nykyisin on 200 000 — 400 000 hehtaaria, arvioidaan vapautuvan vuosittain 3 — 10 miljoonaa tonnia hiilidioksidia. Näiden alueiden metsittämi-

nen tai uudelleen soistaminen lopettaisi nämä päästöt.

Metsätaloustalouteen on Suomessa ojitettu noin 4 miljoonaa hehtaaria soita. Nykyisin arvioidaan, että metsäojituksista 5—15 prosenttia ei ole tuottanut toivottua metsänkasvua, vaan ne ovat ylläpitokelvottomia. Näiltä alueilta voi vapautua merkityksellisiä määriä hiilidioksidia ilmakehään. Ojien umpeenkasvu tai aktiivinen umpeenluonti vähentäisi merkittävästi päästöjä. Tutkimukset näistä päästöistä ovat meneillään.

Turvetuotantoalueilta vapautuu hiilidioksidia ilmakehään vajaat miljoona tonnia vuodessa. Turvetuotannon siirtäminen luonnontilaisilta soilta vanhoille suopelloille tai metsäojituille alueille pienentäisi päästöjä. Käytöstä vapautuvien turvetuotantoalueiden uudelleen soistaminen tai metsitys pienentäisi päästöjä pitkällä aikavälillä.

Metaanin päästöjä voidaan vähentää estämällä jätteen syntymistä ja kehittämällä jätteen käsittelyä. Karjan määrän väheneminen vähentää myös metaanipäästöjä.

Typpioksiduulipäästöjä voidaan vähentää typpilannoitteiden käyttöä vähentämällä. Energiantuotannon typpioksiduulipäästöjen vähentämiseksi tulisi kehittää teknisiä menetelmiä.

Kaikkiaan metaanin ja typpioksiduulin päästövähennysmahdollisuuksien on arvioitu olevan 1—2 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalentteina.

3.6. Muut kasvihuoneilmiön torjuntatoimet

Ilmastopoliittisen tavoitteena on vähentää ilmakehässä olevien kasvihuonekaasujen määrää. Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen vaikuttaa hitaasti ilmakehässä olevan hiilidioksidin määrään, koska hiilidioksidin viipymäaika ilmakehässä on pitkä, 50—200 vuotta. Sitomalla ilmakehässä hiilidioksidina olevaa hiiltä kasvimassaan voidaan verraten nopeasti vähentää ilmakehän hiilidioksidipitoisuutta.

Suomessa oli vuonna 1990 metsien puustoon sitoutunut noin 800 miljoonaa tonnia hiiltä. Jokainen puuston yhden prosentin lisäys, joka on saatu pysyvästi aikaan esimerkiksi 10 vuoden aikana, merkitsee tuona aikana keskimäärin 3 miljoonan hiilidioksiditonnin vuotuista nettomääräistä sitoutumista ilmakehästä eli nielua. Jos hakkuut eivät 1980-luvun lopun määristä oleellisesti lisäänty, kasvavat Metsä

2000 -toimikunnan arvioiden mukaan metsien puuvarat siten, että metsien puustossa on vuonna 2000 sitoutuneena yli 80 miljoonaa tonnia enemmän hiiltä kuin nyt. Tämä merkitsisi, että vuosittain sitoutuu keskimäärin 30 miljoonaa tonnia hiilidioksidia metsiin. Kun metsät saavuttavat täysi-ikäisyyden, kasvu taantuu ja hiilen nettositoutuminen lakkaa.

Kasvihuoneilmiön torjumiseksi on tavoitteeksi otettava, että kestäväällä tavalla ja pysyvästi lisätään metsissä olevan puuston määrää. Toinen tavoite on, että metsätaloustaloudessa olevat metsät ovat elinvoimaisia ja uudistuvat, jolloin niiden hiilensitomiskyky säilyy pitkälläkin aikavälillä.

3.7. Suomen toimintaohjelma ja sen kansantaloudelliset vaikutukset

Yleissopimus velvoittaa teollisuusmaat laatimaan kasvihuonekaasujen päästöjä rajoittavia ja niiden nieluja ja varastoja suojelevia ja lisääviä ohjelmia, mutta se ei aseta ohjelmien sisällölle, esimerkiksi päästöjen vähentämisen määrälle tai aikataululle, ehdottomia vaatimuksia. Suomen toimintaohjelma on tarkoitettu laatia Hiilidioksiditoimikunta II:n ehdotuksen pohjalta vuonna 1994.

Sopimuksen yleinen tavoite päästöjen vakiinnuttamisesta antaa mahdollisuuden kunkin maan harkintaan yksityiskohtaisista tavoitteista ja aikatauluista. Yleissopimuksen ja sen nojalla tehdyn Suomen toimintaohjelman vaikutukset kansantalouteen ja yhteiskuntaan riippuvat siten siitä, miten vaativiksi tavoitteet kansallisessa ohjelmassa asetetaan. Suomen tavoitteita tullaan arvioimaan laajemmin yleissopimuksen mukaisen toimintaohjelman käsitteilyn yhteydessä.

Energiapoliittisessa selonteossa eduskunnalle syksyllä 1993 on asetettu tavoitteeksi pysäyttää energian tuotannon ja kulutuksen hiilidioksidipäästöjen kasvu 1990-luvun lopulla. Samoin siinä hallitus on ilmaissut tavoitteen tässä vaiheessa pyrkivä vakiinnuttamaan Suomen nettohiilidioksidipäästöt vuoteen 2000 mennessä. Useat teollisuusmaat sekä Euroopan Yhteisö ovat ilmaisseet tavoitteekseen vakiinnuttaa hiilidioksidipäästöt vuoden 1990 määrään vuoteen 2000 mennessä. Suomessa päästöjen vakiinnuttaminen vuoden 1990 määrään vuoteen 2000 mennessä ei ole mahdollista ilman merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Mikäli pääs-

töjen vakiinnuttamisessa otetaan myös nielujen vaikutus huomioon, voidaan toimenpiteiden kansantaloudelle aiheuttamia kustannuksia oleellisesti pienentää.

Sopimuksen pitkän aikavälin tavoite kasvihuonekaasujen pitoisuuksien vakiinnuttamisesta edellyttää huomattavia muutoksia yhteiskuntien rakenteissa ja toimintatavoissa maailmanlaajuisesti. Tavoitteen saavuttaminen kestää vuosikymmeniä. Kasvihuonekaasujen vakiinnuttamisen pitkän aikavälin vaikutuksia Suomessa on vaikea arvioida.

4. Esityksen valtiontaloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Sopimuksen hyväksymisellä ei ole välittömiä valtiontaloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia. Sopimuksen mukaisen toimintaohjelman toimeenpano tulee kuitenkin vaikuttamaan valtiontalouteen eri tavoin.

Sopimus sisältää sopimuksen liitteessä lueteltuihin teollisuusmaihiin, joihin Suomi kuuluu, kohdistuvan yleisen velvoitteen osallistua kehitykselle sopimuksesta aiheutuvien lisäkustannusten maksamiseen. Sopimuksen määräysten nojalla rahoitus on vapaaehtoista ja sitä koskevat päätökset ovat kunkin teollisuusmaan päätösvallassa. Ilmastopopimuksen rahoitusjärjestelmän toiminnasta ja rahoituksessa noudatettavista kriteereistä päätetään sopimuspuolten konferenssin ensimmäisessä istunnossa.

Suomen osuus ilmastopopimuksen rahoituksista on tarkoitus maksaa pääosin rahoitusosuuksina ilmastopopimuksen väliaikaisena ja mahdollisesti myöhemmin pysyvänä rahoitusjärjestelmänä toimivalle GEF:lle. Vuoden 1993 talousarvioon on Suomen maksuosuutta varten GEF:lle myönnetty valtuuksia vuosille 1994—1996 yhteensä 105 miljoonaa markkaa. Vuosittainen maksuosuus, 35 miljoonaa markkaa, sisältyy vuoden 1993 talousarviossa ulkoasiainministeriön määrärahoihin momentille 24.99.66. Maksuosuuden arviointi on perustunut GEF:n ensimmäiseen vaiheen vapaaehtoiseen sitoumukseen, jonka Suomi on antanut. On todennäköistä, että Suomen maksuosuus kasvaa kauden 1994 — 1996 loppupuolella, kun rahaston lisärahoitusneuvottelut saadaan päätökseen ja rahoittajien yleisestä taakanjakoperiaatteesta on päästy sopimukseen. Ilmastopopimusta koskeva rahoitus on yksi GEF:n neljästä päärahoituslatasta, ja ilmastopopimuk-

sen mukaisten hankkeiden osuus GEF:n myöntämästä kokonaisrahoituksesta on noin 50 prosenttia.

5. Yleissopimuksen ja sen hyväksymisen valmistelu

Sopimuksen laatimista koskeneissa puolitoista vuotta kestäneissä neuvotteluissa lähdettiin siitä, että ilmastopopimuksen torjuminen on kaikkien maailman valtioiden vastuulla. Edelleen lähtökohtana oli, että teollisuusmaat aiheuttavat valtaosan kasvihuonekaasujen päästöistä ja niille tulee siten asettaa erityissitoumuksia päästörajoiuksista. Neuvotteluissa läntisillä teollisuusmailla oli erilaisia tavoitteita. Euroopan talousyhteisön linjana oli tiukan, aikaan sidotun tavoitteen kirjaaminen sopimukseen eli päästöjen vakiinnuttaminen vuoden 1990 tasolle vuoteen 2000 mennessä. Yhdysvallat taas ajoi väljää ja joustavaa päästösitoumusta. Kompromissin tuloksena teollisuusmaita koskevat velvoitteet ovat joustavia ja sallivat sopimuspuolille ilman tiukkaa aikataulua eri keinojen käytön kasvihuonekaasujen rajoitustoimissa ja nielujen lisäämisessä.

Kehitysmaiden ensisijaisena tavoitteena neuvotteluissa oli varmistaa, että päästöjen vakauttamista koskeva sitoumus koskee ensi vaiheessa vain teollisuusmaita, koska kehitysmaat halusivat säilyttää itsellään mahdollisuuden lisätä kasvihuonekaasujen päästöjä taloudellisen kehityksensä edistämiseksi. Sopimuksen päästöjen rajoittamisvelvoitteet koskevatkin vain I liitteessä lueteltuja teollisuusmaita. Kehitysmaiden toinen keskeinen tavoite oli saada teollisuusmailta sitoumus siitä, että teollisuusmaat rahoittavat ilmastopopimuksen torjunnasta ja siihen sopeutumisesta kehitykselle aiheutuvat lisäkustannukset sekä antavat niiden käyttöön ympäristöä säästävää teknologiaa ja taitotietoa.

Suomi osallistui aktiivisesti sopimusta valmistelleen YK:n neuvottelukomitean työhön alusta alkaen. Ulkoasiainministeriö asetti marraskuussa 1990 sopimuksen valmisteluja varten laajapohjaisen, eri viranomaisen ja etujärjestöjen edustajista koostuvan toimikunnan. Toimikunta seurasi sopimusneuvotteluita ja määritteli Suomen kantoja neuvotteluissa esille tulleisiin kysymyksiin.

Ennen sopimuksen allekirjoittamista suoritettiin toukokuussa 1992 lausuntokierros, jo-

hon osallistuivat keskeisten ministeriöiden lisäksi Teollisuuden Keskusliitto ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö. Kaikki lausunnonantajat pitivät sopimuksen syntymistä merkittävänä. Lausunnonantajat katsoivat myös, että Suomella on edellytyksiä toteuttaa sopimuksen velvoitteet ja että sopimus voidaan allekirjoittaa. Suomi allekirjoitti sopimuksen Rion konferenssissa 4 päivänä kesäkuuta 1992.

Sopimuksen edellyttämistä lainsäädäntömuutoksista suoritettiin lausuntokierros alkuvuodesta 1993. Lausunnonantajina olleet ministeriöt eli oikeusministeriö, liikenneministeriö, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä ympäristöministeriö totesivat, ettei sopimus sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Useissa lausunnoissa esitettiin kuitenkin, että yleissopimus tulee saattaa eduskunnan

hyväksyttäväksi sen suuren poliittisen ja periaatteellisen tärkeyden vuoksi. Lisäksi lausunnoissa pidettiin tärkeänä, että Suomi on mukana sopimuksen kehittämisestä päättävässä ensimmäisessä sopimuspuolten konferenssissa.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä ulkoasiainministeriössä ja ympäristöministeriössä. Sen valmistelussa on kuultu myös valtiovarainministeriötä, maa- ja metsätalousministeriötä, liikenneministeriötä sekä kauppa- ja teollisuusministeriötä. Hallituksen esityksen valmisteluissa on lisäksi kuultu ympäristöministeriön asettamaa Hiilidioksiditoimikunta II:ta, joka valmistelee esitystä Suomen toimintaohjelmaksi kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämiseksi ja nielujen kehittämiseksi. Toimikunnan työn on määrä valmistua vuoden 1993 loppuun mennessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

1 artiklassa on määritelty tärkeimmät sopimuksessa käytetyt käsitteet.

2 artikla sisältää sopimuksen tavoitteen, joka on kasvihuonekaasujen ilmakehäpitoisuuksien vakiinnuttaminen sellaisiksi, että ihmisen toiminta ei vaaranna ilmastojärjestelmää. Kasvihuonekaasujen pitoisuudet ilmakehässä pyritään sopimuksen avulla vakiinnuttamaan sellaisessa ajassa, joka mahdollistaa ekosysteemin sopeutumisen, turvaa elintarviketuotannon ja sallii kestävän taloudellisen kehityksen.

3 artikla sisältää sopimuksen keskeiset periaatteet. Maiden tulee suojella ilmastojärjestelmää tasaveroisesti, yhteisen mutta eriytyneen vastuun periaatetta noudattaen, jonka mukaisesti kehitysmaiden ja teollisuusmaiden kehityserot otetaan huomioon ilmastomuutoksen torjunnassa. Ilmastomuutosta tulisi pyrkiä ehkäisemään ennakoivilla ja ilmastomuutosta lieventävillä toimilla. Sopimuksen toimeenpanossa kiinnitetään erityistä huomiota köyhimpien ja ilmastomuutokselle haavoittuvimpien kehitysmaiden erityisasemaan. Yleissopimuksen mukaan sopimuspuolilla on oikeus kestävään taloudelliseen kehitykseen. Lisäksi todetaan, että ilmastomuutoksen torjuntatoimet

eivät saisi tulla kansainvälisen kaupan peiteltyiksi rajoituksiksi.

4 artikla sisältää sopimuspuolten sitoumukset. Kaikille sopimuspuolille asetetaan 1 kappaleessa yhteiset velvoitteet ilmastomuutoksen torjuntatoimille. Näihin kuuluvat muun muassa kasvihuonekaasujen päästöjä ja nieluja koskevien kansallisten selvitysten laatiminen, kansallisten ja alueellisten ilmastomuutosta lieventävien ohjelmien laatiminen, kansainvälinen yhteistyö ilmastomuutokseen vaikutuksiin sopeutumisessa, kasvihuonekaasujen nielujen ja varastojen kestävän hoidon edistäminen, ilmastomuutosta koskevan tutkimuksen ja tietojenvaihdon edistäminen sekä yleisen ilmastomuutosta koskevan tietoisuuden lisääminen. Lisäksi sopimuspuolten tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa ilmastomuutos huomioon myös eri yhteiskuntasektoreita koskevissa suunnitelmissa.

Sopimuksen I liitteessä luetellut teollisuusmaat, joihin Suomi kuuluu, sitoutuvat artiklan 2 kappaleessa hyväksymään kansallisen ilmastomuutoksen lieventämiseen tähtäävän toimienpideohjelman, joka rajoittaa kasvihuonekaasujen päästöjä sekä suojelee ja lisää niiden nieluja ja varastoja. Ohjelmien avulla teollisuusmaiden tulisi pyrkiä palauttamaan hiilidi-

oksidin ja muiden sopimuksen sääntelemien kasvihuonekaasujen päästöt aikaisemmille tasolle vuoteen 2000 mennessä. Niiden toteuttamisessa otetaan kuitenkin huomioon teollisuusmaiden yksilölliset olosuhteet, kuten taloudellinen rakenne ja voimavarapohja.

Kansallisesta ohjelmasta tulee antaa yksityiskohtaisia tietoja sopimuspuolten konferenssille kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun yleissopimus on tullut voimaan asianomaisen sopimuspuolen osalta. Näihin tietoihin tulee sisältyä ohjelman kasvihuonekaasujen päästöihin ja nieluihin aikaansaamien vaikutusten arviointi vuoteen 2000 saakka. Sopimukseen on kirjattu teollisuusmaiden osalta tavoitteeksi palauttaa hiilidioksidin ja muiden kasvihuonekaasujen päästöt vuonna 1990 vallinneelle tasolle. Teollisuusmaat voivat panna täytäntöön näitä ohjelmia yhdessä muiden sopimuspuolten kanssa. Yhteisen täytäntöönpanon kriteereistä päätetään ensimmäisessä sopimuspuolten konferenssissa. Sopimuksen mukaan sopimuspuolten konferenssi arvioi ensimmäisessä istunnossaan 4 artiklan sisältämien sitoumusten riittävyyttä ja ryhtyy tarpeellisiin toimiin.

Teollisuusmaat sitoutuvat yleisesti kehitysmaiden ilmastomuutosta koskevien vastustustoimien sekä kansallisten päästö- ja nieluselvytysten aiheuttamien kustannusten rahoittamiseen. Niille Itä- ja Keski-Euroopan maille, jotka ovat siirtymässä markkinatalouteen, sallitaan tietty jousto teollisuusmaille asetettujen velvoitteiden täyttämisessä.

5 artiklan mukaan sopimuspuolten tulee edistää ilmastomuutosta koskevaa kansainvälistä tutkimusta ja järjestelmällistä havainnointia.

6 artiklassa sopimuspuolet sitoutuvat edistämään ilmastomuutosta koskevaa kasvatusta, koulutusta ja yleisen tietoisuuden lisäämistä.

7 artikla sisältää määräykset sopimuspuolten konferenssista. Konferenssi on sopimuksen ylin päättävä elin, ja sen tehtävänä on tarkistaa yleissopimuksen täytäntöönpanoa ja yleissopimuksen asettamien sitoumusten toteutumista, pyrkii järjestämään sopimuksen täytäntöönpanossa tarvittavaa rahoitusta ja ryhtyä tarvittaessa toimiin sopimuksen toimivuuden parantamiseksi. Sopimuspuolten konferenssin odotetaan kokoontuvan ensimmäiseen istuntoonsa vuoden 1995 alkupuolella. Ensimmäisessä istunnossa päätetään monista Suomen kannalta merkityksellisistä kysymyksistä, kuten kasvihuonekaasujen nieluja koskevista kriteereistä,

joten Suomen osallistuminen täysivaltaisena sopimuspuolena tähän konferenssiin on erittäin tärkeää.

8 artikla koskee sopimuksen sihteeristön perustamista. Sen tehtävänä on avustaa sopimuspuolten konferenssia ja tarpeen mukaan sopimuspuolia sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvissä kysymyksissä. Pysyvä sihteeristö nimitetään sopimuspuolten konferenssin ensimmäisessä istunnossa.

9 artikla sisältää määräykset tieteellistä ja teknologista neuvontaa antavasta toimielimestä. Sen tehtävänä on avustaa sopimuspuolten konferenssia ilmastomuutoksen tieteellisessä arvioinnissa.

10 artiklan mukaan perustetaan sopimuksen täytäntöönpanoa valvomaan erityinen toimielin. Se arvioi sopimuspuolten 12 artiklan nojalla toimittamia tietoja ja avustaa sopimuspuolten konferenssia tämän päätösten valmistelussa.

11 artikla sisältää määräykset yleissopimuksen rahoitusjärjestelyistä. Tarpeellinen rahoitus pyritään hankkimaan lahjoituksina tai saajille edullisin ehdoin. Rahoitusjärjestelmän hoito annetaan olemassaolevalle kansainväliselle organisaatiolle. Lisäksi artikla sisältää yleisperiaatteet sopimuksen täytäntöön panemiseksi rahoitettavien hankkeiden arvioinnista.

12 artiklan mukaan kaikki sopimuspuolet toimittavat sopimuspuolten konferenssille säännöllisesti tietoja kunkin maan kasvihuonekaasujen päästöjen ja nielujen määristä sekä toimistaan yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi. Teollisuusmaita koskevat lisäksi erityisvelvoitteet 4 artiklan 2 kappaleen mukaisten velvoitteiden täyttämistä koskevien yksityiskohtaisten tietojen toimittamisessa. Teollisuusmaiden tulee toimittaa ensimmäinen ilmoituksensa kuuden kuukauden kuluessa sopimuksen voimaantulosta omalta osaltaan. Muiden sopimuspuolten tulee toimittaa selvityksensä kolmen vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta.

Selvityksiä Suomen päästöistä ja nieluista on tehty muun muassa kauppa- ja teollisuusministeriössä ja Hiilidioksiditoimikunta II:ssä, joka valmistelee ehdotusta Suomen toimintaohjelmaksi.

13 artiklan mukaan sopimuspuolten konferenssi harkitsee erityisen toimielimen perustamista ratkaisemaan yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyviä kysymyksiä.

14 artikla sisältää määräykset riitojen ratkai-

semisestä koskevasta menettelystä. Yleissopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat riidat pyritään ensi sijassa ratkaisemaan neuvotteluilla. Jos sopimuspuolet eivät pääse ratkaisuun, riita alistetaan asianomaisten sopimuspuolten suostumuksella Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi tai ratkaistavaksi välimiesmenettelyllä. Sopimuspuoli voi antaa selityksen, jossa se tunnustaa vastavuoroisuuden perusteella Kansainvälisen tuomioistuimen tuomiovallan tai pakollisen välimiesmenettelyn. Lisäksi artikla sisältää määräyksiä sovittelumenettelystä, jonka lopputulos on riidan osapuolille suositusluonteinen. Sopimus ei sisällä tarkempia määräyksiä välimiesmenettelyn muodosta ja menettelytavoista eikä yksityiskohtaisia määräyksiä sovittelumenettelystä. Sopimuspuolten konferenssin on tarkoitus päättää mainituista määräyksistä, ja ne on tarkoitus hyväksyä yleissopimukseen liitteiksi.

15 artiklan mukaan yleissopimusta voidaan muuttaa sopimuspuolten konferenssin varsinaisessa istunnossa. Sopimuspuolet pyrkivät yksimieliseen päätökseen muutoksista, mutta ne voidaan hyväksyä kolmen neljäsosan ääntenemmistöllä läsnäolevien ja äänestävien sopimusvaltioiden äänistä. Sopimuspuolten on hyväksyttävä kaikki muutokset. Ne tulevat voimaan muutokset hyväksyneiden sopimuspuolten osalta yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun kolme neljäsosaa kaikista sopimuspuolista on ilmoittanut hyväksyvänsä muutokset.

16 artiklan mukaan yleissopimuksen liitteet ovat sen erottamaton osa. Yleissopimukseen voidaan hyväksyä liitteitä sopimuspuolten konferenssin päätöksellä. Liitteet voivat sisältää ainoastaan luetteloita, kaavioita ja muuta kuvaavaa aineistoa, joka on luonteeltaan tieteellistä, teknistä tai hallinnollista. Liitteiden hyväksymisessä noudatetaan samaa menettelyä kuin itse yleissopimuksen muuttamisessa. Liitteet ja niiden muutokset tulevat voimaan kaikkien sopimuspuolten osalta kuuden kuukauden kuluttua hyväksymisedellytysten täyttymisestä, ellei sopimuspuoli ilmoita vastustavansa liitettä tai sen muutosta.

17 artikla koskee yleissopimukseen hyväksyttäviä pöytäkirjoja.

Niitä voidaan hyväksyä sopimuspuolten konferenssin varsinaisissa istunnoissa. Yleissopimus ei sisällä määräyksiä pöytäkirjojen voimaantulosta, vaan ne määritellään erikseen kussakin pöytäkirjassa.

18 artikla sisältää määräykset äänioikeudesta. Jokaisella sopimuspuolella on yksi ääni. Taloudelliset yhdentymisjärjestöt voivat erikseen määritellyn toimivallan puitteissa käyttää niin monta ääntä kuin niiden jäsenvaltioista on yleissopimuksen sopimuspuolena. Järjestöt eivät saa käyttää äänioikeuttaan, jos niiden jäsenvaltiot käyttävät omaa äänioikeuttaan.

19 artiklan mukaan yleissopimuksen tallettaminen toimii Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri.

20 artikla sisältää määräykset sopimuksen allekirjoittamisesta.

21 artikla sisältää määräykset väliaikaisjärjestelyistä sihteeristön ja rahoitusjärjestelmän osalta. Väliaikaisen rahoitusjärjestelmän toiminnasta vastaa Maailmanlaajuinen ympäristörahoisto GEF. Väliaikaisjärjestelyjä sovelletaan sopimuspuolten konferenssin ensimmäiseen istunnon päättymiseen asti. Konferenssin on tarkoitus sopia pysyvistä järjestelyistä tältä osin ensimmäisessä istunnossaan.

22 artiklan mukaan yleissopimuksen allekirjoittajavaltion on ratifioitava tai hyväksyttävä yleissopimus. Yleissopimus on myös avoinna liittymistä varten.

23 artiklan mukaan yleissopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä, kun viideskymmenes 22 artiklan mukainen asiakirja on talletettu. Myöhemmin liittyvien sopimuspuolten osalta yleissopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä liittymiskirjan tallettamisesta.

24 artiklan mukaan yleissopimukseen ei voida tehdä varauksia.

25 artiklan mukaan sopimuspuoli voi milloin tahansa irtisanoa yleissopimuksen, kun on kulunut kolme vuotta sen voimaantulosta asianomaisen sopimusvaltion osalta. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä, kun tallettaja on vastaanottanut irtisanomista koskevan ilmoituksen.

2. Voimaantulo

Yleissopimuksen osapuolena on lokakuun 1993 loppuun mennessä 36 valtiota, joihin kuuluvat muun muassa Yhdysvallat, Ruotsi, Norja, Kiina sekä Japani. Kansainväliseen voimaantuloon tarvittavien 50 ratifioinnin tai hyväksymisen odotetaan kertyvän vielä vuoden 1993 aikana. Yleissopimus tulisi siten kansainvälisesti voimaan vuoden 1994 alkupuolella.

Tarkoituksena on, että Suomi hyväksyisi yleissopimuksen vielä ennen sen kansainvälistä voimaantuloa.

3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Yleissopimus ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia tai valtiosäännön mukaan muuten eduskunnan suostumusta vaativia määräyksiä. Hallitus pyytää kuitenkin sopimukselle eduskunnan suostumuksen, koska sopimus on pe-

riaatteellisesti tärkeä ja muodostaa puitteet tulevalle ilmastomuutosta koskevalle kansainväliselle yhteistyölle, jolla tulee olemaan laajakantoisia ja useille yhteiskunnan aloille ulottuvia seurauksia.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 2 momentin mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 9 päivänä toukokuuta 1992 tehdyn ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ulkoasiainministeri *Heikki Haavisto*

(Suomennos)

Ilmastomuutosta koskeva Yhdistyneiden Kansakuntien

PUITESOPIMUS

Tämän yleissopimuksen sopimuspuolet, jotka

tunnustavat, että maapallon ilmaston muutos ja sen haitalliset vaikutukset ovat koko ihmiskunnan yhteinen huolenaihe,

ovat huolestuneita siitä, että ihmisen toiminta on huomattavasti lisännyt ilmakehän kasvihuonekaasujen pitoisuuksia, että tämä kasvu voimistaa luonnollista kasvihuoneilmiötä ja johtaa maapallon pinnan ja ilmakehän keskimääräiseen lämpenemiseen ja saattaa vaikuttaa haitallisesti luonnon ekosysteemeihin ja ihmiskuntaan,

toteavat, että suurin osa maapallon aikaisemmista ja nykyisistä kasvihuonekaasujen päästöistä on peräisin teollisuusmaista, että henkeä kohti lasketut kehitysmaiden päästöt ovat yhä suhteellisen pieniä ja että kehitysmaiden sosiaalisten ja kehitykseen liittyvien tarpeiden tyydyttäminen lisää kehitysmaista peräisin olevien päästöjen osuutta maailman kokonaispäästöistä,

ovat tietoisia kasvihuonekaasujen nielujen ja varastojen osuudesta ja merkityksestä manner- ja meriekosysteemeissä,

toteavat, että ilmastomuutosta koskevat enusteet sisältävät monia, erityisesti muutoksen ajoitukseen, laajuuteen ja alueellisiin jakautumiin liittyviä epävarmuustekijöitä,

tunnustavat, että ilmastomuutoksen maailmanlaajuisuus vaatii kaikkien maiden mahdollisimman laajaa yhteistyötä ja osallistumista tehokkaisiin ja asianmukaisiin kansainvälisiin vastatoimiin yhteisen mutta eriytyneen vastuunsa ja kukin omien valmiuksiansa sekä sosiaalisten ja taloudellisten olosuhteidensa mukaisesti,

palauttavat mieliin Tukholmassa 16 päivänä kesäkuuta 1972 hyväksytyn Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisen elinympäristöä koskevan julistuksen asiaankuuluvat määräykset,

palauttavat myös mieliin, että Yhdistyneiden

United Nations Framework CONVENTION on Climate Change

The Parties to this Convention,

Acknowledging that change in the Earth's climate and its adverse effects are a common concern of humankind,

Concerned that human activities have been substantially increasing the atmospheric concentrations of greenhouse gases, that these increases enhance the natural greenhouse effect, and that this will result on average in an additional warming of the Earth's surface and atmosphere and may adversely affect natural ecosystems and humankind,

Noting that the largest share of historical and current global emissions of greenhouse gases has originated in developed countries, that per capita emissions in developing countries are still relatively low and that the share of global emissions originating in developing countries will grow to meet their social and development needs,

Aware of the role and importance in terrestrial and marine ecosystems of sinks and reservoirs of greenhouse gases,

Noting that there are many uncertainties in predictions of climate change, particularly with regard to the timing, magnitude and regional patterns thereof,

Acknowledging that the global nature of climate change calls for the widest possible cooperation by all countries and their participation in an effective and appropriate international response, in accordance with their common but differentiated responsibilities and respective capabilities and their social and economic conditions,

Recalling the pertinent provisions of the Declaration of the United Nations Conference on the Human environment, adopted at Stockholm on 16 June 1972,

Recalling also that States have, in accor-

Kansakuntien peruskirjan ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti valtioilla on suvereeni oikeus käyttää hyväkseen omia voimavarojaan omien ympäristöä ja kehitystä koskevien toimintalinjojensa mukaisesti sekä vastuu varmistaa, että niiden lainkäyttövallan tai valvonnan alaisuudessa harjoitettava toiminta ei aiheuta vahinkoa muiden valtioiden ympäristölle tai ympäristölle kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla alueilla,

vahvistavat uudelleen, että ilmastomuutokseen kohdistuvassa kansainvälisessä yhteistyössä noudatetaan valtioiden itsemääräämisoikeuden periaatetta,

tunnustavat, että valtioiden tulisi säätää tehokasta ympäristölainsäädäntöä, että ympäristöä koskevien määräysten, ohjauksen tavoitteiden ja tärkeysjärjestyksen tulisi määräytyä sen kehitystason ja ympäristön tilan mukaan, johon niitä sovelletaan ja että joissakin maissa sovellettavat määräykset saattavat olla epäasianmukaisia ja taloudellisilta ja sosiaalisilta kustannuksiltaan täysin sopimattomia toisiin maihin, erityisesti kehitysmaihin,

palauttavat mieliin myös 22 päivänä joulukuuta 1989 hyväksytyn yleiskokouksen YK:n ympäristön ja kehityskonferenssia koskevan päätöslauselman 44/228 määräykset sekä 6 päivänä joulukuuta 1988 hyväksytyn päätöslauselman 43/53, 22 päivänä joulukuuta 1989 hyväksytyn päätöslauselman 44/207, 21 päivänä joulukuuta 1990 hyväksytyn päätöslauselman 45/212, ja 19 päivänä joulukuuta 1991 hyväksytyn päätöslauselman 46/169, jotka koskevat maailman ilmaston suojelua nykyisille ja tuleville sukupolville,

palauttavat edelleen mieliin 22 päivänä joulukuuta 1989 hyväksytyn yleiskokouksen päätöslauselman 44/206 määräykset merenpinnan kohoamisen saari- ja rannikkoalueilla, erityisesti alavilla rannikkoalueilla mahdollisesti aiheuttamista haitallisista vaikutuksista sekä 19 päivänä joulukuuta 1989 hyväksytyn aavikoitumisen estämiseksi tehdyn toimintasuunnitelman toteuttamista koskevan yleiskokouksen päätöslauselman 44/712 asiaankuuluvat määräykset,

palauttavat mieliin otsonikerroksen suojelua koskevan Wienin yleissopimuksen vuodelta 1985 sekä Montrealin pöytäkirjan otsonikerrosta heikentävistä aineista vuodelta 1987, sellaisena kuin se on tarkistettu ja muutettu 29 päivänä kesäkuuta 1990,

panevat merkille Maailman toisen ilmasto-

dance with the Charter of the United Nations and the principles of international law, the sovereign right to exploit their own resources pursuant to their own environmental and developmental policies, and the responsibility to ensure that activities within their jurisdiction or control do not cause damage to the environment of other States or of areas beyond the limits of national jurisdiction,

Reaffirming the principle of sovereignty of States in international cooperation to address climate change,

Recognizing that States should enact effective environmental legislation, that environmental standards, management objectives and priorities should reflect the environmental and developmental context to which they apply, and that standards applied by some countries may be inappropriate and of unwarranted economic and social cost to other countries, in particular developing countries,

Recalling the provisions of General Assembly resolution 44/228 of 22 December 1989 on the United Nations Conference on Environment and Development, and resolutions 43/53 of 6 December 1988, 44/207 of 22 December 1989, 45/212 of 21 December 1990 and 46/169 of 19 December 1991 on protection of global climate for present and future generations of mankind,

Recalling also the provisions of General Assembly resolution 44/206 of 22 December 1989 on the possible adverse effects of sealevel rise on islands and coastal areas, particularly low-lying coastal areas and the pertinent provisions of General Assembly resolution 44/172 of 19 December 1989 on the implementation of the Plan of Action to Combat Desertification,

Recalling further the Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer, 1985, and the Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer, 1987, as adjusted and amended on 29 June 1990,

Noting the Ministerial Declaration of the

konferenssin 7 päivänä marraskuuta 1990 hyväksymän ministerijulistuksen,

ovat tietoisia monien valtioiden suorittamasta arvokkaasta ilmastomuutosta koskevasta analyttisestä työstä sekä Maailman ilmatieteellisen järjestön (WMO), Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristöohjelman (UNEP) ja muiden Yhdistyneiden Kansakuntien järjestöjen ja elinten samoin kuin muiden kansainvälisten ja hallitustenvälisten elinten merkittävästä työstä tieteellisten tutkimustulosten vaihtamisessa ja tutkimuksen koordinoinnissa,

tunnustavat, että ilmastomuutoksen ymmärtämiseksi ja sen käsittelemiseksi vaadittavat toimenpiteet ovat ympäristön, yhteiskunnan ja talouden kannalta tehokkaimpia, jos niillä on asianmukaiset tieteelliset, teknilliset ja taloudelliset perusteet ja jos niitä jatkuvasti arvioidaan uudelleen näillä aloilla saavutettujen uusien tutkimustulosten valossa,

tunnustavat, että useat ilmastomuutokseen kohdistuvat toimet ovat jo sinänsä taloudellisesti perusteltuja ja voivat myös auttaa ratkaisemaan muita ympäristöongelmia,

tunnustavat myös, että teollisuusmaiden on tarpeen ensimmäisenä askeleena ryhtyä joustavalla tavalla ja selkeän tärkeysjärjestyksen perusteella välittömiin toimiin tavoitteena sellaiset maailmanlaajuiset, kansalliset ja, milloin niin sovitaan, alueelliset vastastrategiat, jotka koskevat kaikkia kasvihuonekaasuja ja joissa otetaan huomioon teollisuusmaiden omien kasvihuonekaasujen päästöjen suhteellinen osuus kasvihuoneilmiön voimistumisessa,

tunnustavat edelleen, että erityisen haavoittuvia ilmastomuutoksen haitallisille vaikutuksille ovat alavat ja muut pienet saarivaltiot, valtiot, joissa on alavia rannikkoalueita, kuivia ja puolikuivia alueita tai tulville, kuivuudelle ja aavikoitumiselle alttiita alueita sekä kehitysmaat, joissa on herkkiä vuoristoisia ekosysteemejä,

tunnustavat, että kasvihuonekaasujen päästöjen rajoittamistoimista aiheutuu erityisiä vaikeuksia niille maille, erityisesti kehitysmaille, joiden talouselämä on suurelta osin fossiilisten polttoaineiden tuotannon, käytön ja viennin varassa,

vahvistavat, että ilmastomuutoksen vasta-toimet tulisi koordinoita yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen kanssa, jotta vältettäisiin kehitykseen kohdistuvat haittavaikutukset ja vahvistavat, että kehitysmaiden oikeutettu ensisijainen pyrkimys kestävään taloudelliseen

Second World Climate Conference adopted on 7 November 1990,

Conscious of the valuable analytical work being conducted by many States on climate change and of the important contributions of the World Meteorological Organization, the United Nations Environment Programme and other organs, organizations and bodies of the United Nations system, as well as other international and intergovernmental bodies, to the exchange of results of scientific research and the coordination of research,

Recognizing that steps required to understand and address climate change will be environmentally, socially and economically most effective if they are based on relevant scientific, technical and economic considerations and continually re-evaluated in the light of new findings in these areas,

Recognizing that various actions to address climate change can be justified economically in their own right and can also help in solving other environmental problems,

Recognizing also the need for developed countries to take immediate action in a flexible manner on the basis of clear priorities, as a first step towards comprehensive response strategies at the global, national and, where agreed, regional levels that take into account all greenhouse gases, with due consideration of their relative contributions to the enhancement of the greenhouse effect,

Recognizing further that low-lying and other small island countries, countries with low-lying coastal, arid and semi-arid areas or areas liable to floods, drought and desertification, and developing countries with fragile mountainous ecosystems are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change,

Recognizing the special difficulties of those countries, especially developing countries, whose economies are particularly dependent on fossil fuel production, use and exportation, as a consequence of action taken on limiting greenhouse gas emissions,

Affirming that responses to climate change should be coordinated with social and economic development in an integrated manner with a view to avoiding adverse impacts on the latter, taking into full account the legitimate priority needs of developing countries for the

kasvuun ja köyhyyden poistamiseen otetaan täysin huomioon,

tunnustavat, että kaikkien maiden, erityisesti kehitysmaiden, tulee saada käyttöönsä tarpeellisia voimavaroja kestävästä yhteiskunnallisesta ja taloudellisen kehityksen saavuttamiseksi ja tunnustavat, että kehitysmaiden edistys tähän päämäärään pyrittäessä edellyttää näiden maiden energiankulutuksen kasvua, jolloin kuitenkin otetaan huomioon mahdollisuudet parantaa energiahyötysuhdetta ja valvoa kasvihuonekaasujen päästöjä sekä käyttämään uutta teknologiaa tavalla, joka on taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti kannattavaa,

ovat päättäneet suojella ilmastojärjestelmää nykyisille ja tuleville sukupolville,
ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

*Määritelmät **

Tässä yleissopimuksessa:

1. "Ilmastonmuutoksen haitalliset vaikutukset" tarkoittaa sellaisia ilmastonmuutoksesta aiheutuvia muutoksia fyysisessä ympäristössä tai eläin- ja kasvikunnassa, joilla on huomattavia vahingollisia vaikutuksia luonnollisten ja ihmisen toiminnan muokkaamien ekosysteemien koostumukseen, alkuperäiseen muotoon tai tuottavuuteen taikka yhteiskunnallis-taloudellisten järjestelmien toimintaan tai ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin.

2. "Ilmastonmuutos" tarkoittaa sellaista muutosta ilmastossa, joka aiheutuu maapallon ilmakehän koostumusta suoraan tai välillisesti muuttavasta ihmisen toiminnasta ja joka ylittää ilmaston luonnollisen vaihtelun vertailukelpoisten ajanjaksojen kuluessa.

3. "Ilmastojärjestelmä" tarkoittaa kokonaisuutta, jonka muodostavat ilmakehä, hydrosfääri, biosfääri ja geosfääri sekä niiden keskinäinen vuorovaikutus.

4. "Päästöt" tarkoittaa kasvihuonekaasujen ja niiden pitoisuuksia välillisesti lisäävien kaasujen vapautumista ilmakehään tietyllä alueella ja tietyn ajan kuluessa.

5. "Kasvihuonekaasut" tarkoittaa niitä ilmakehän sekä luonnollisia että ihmisen toiminnan aiheuttamia kaasumaisia ainesosia, jotka ottavat vastaan ja lähettävät edelleen infrapunasäteilyä.

achievement of sustained economic growth and the eradication of poverty,

Recognizing that all countries, especially developing countries, need access to resources required to achieve sustainable social and economic development and that, in order for developing countries to progress towards that goal, their energy consumption will need to grow taking into account the possibilities for achieving greater energy efficiency and for controlling greenhouse gas emissions in general, including through the application of new technologies on terms which make such an application economically and socially beneficial,

Determined to protect the climate system for present and future generations,

Have agreed as follows:

Article 1

*Definitions**

For the purposes of this Convention:

1. "Adverse effects of climate change" means changes in the physical environment or biota resulting from climate change which have significant deleterious effects on the composition, resilience or productivity of natural and managed ecosystems or on the operation of socio-economic systems or on human health and welfare.

2. "Climate change" means a change of climate which is attributed directly or indirectly to human activity that alters the composition of the global atmosphere and which is in addition to natural climate variability observed over comparable time periods.

3. "Climate system" means the totality of the atmosphere, hydrosphere, biosphere and geosphere and their interactions.

4. "Emissions" means the release of greenhouse gases and/or their precursors into the atmosphere over a specified area and period of time.

5. "Greenhouse gases" means those gaseous constituents of the atmosphere, both natural and anthropogenic, that absorb and re-emit infrared radiation.

* Artiklojen otsikot on otettu mukaan vain lukijan auttamiseksi.

* Titles of articles are included solely to assist the reader.

6. "Alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö" tarkoittaa tietyn alueen täysivaltaisten valtioiden muodostamaa järjestöä, joka on toimivaltainen tämän yleissopimuksen ja sen pöytäkirjojen alaisissa asioissa ja joka on sisäisten menettelytapojensa mukaisesti asianmukaisesti valtuutettu allekirjoittamaan, ratifioimaan ja hyväksymään mainitut asiakirjat tai liittymään niihin.

7. "Varasto" tarkoittaa ilmastojärjestelmän osaa tai osia, joihin kasvihuonekaasu tai kasvihuonekaasujen pitoisuuksia välillisesti lisäävä kaasu varastoituu.

8. "Nielu" tarkoittaa prosessia, toimintaa tai mekanismia, joka poistaa kasvihuonekaasun, aerosolin tai kasvihuonekaasun pitoisuuksia välillisesti lisäävän kaasun ilmakehästä.

9. "Lähde" tarkoittaa prosessia tai toimintaa, joka vapauttaa kasvihuonekaasun, aerosolin tai kasvihuonekaasun pitoisuuksia välillisesti lisäävän kaasun ilmakehään.

2 Artikla

Tavoite

Tämän yleissopimuksen ja siihen liittyvien sopimuspuolten konferenssin hyväksymien oikeudellisten asiakirjojen perimmäisenä tavoitteena on yleissopimuksen asiaankuuluvien määräysten mukaisesti saada aikaan kasvihuonekaasujen pitoisuuksien vakiintuminen ilmakehässä sellaiselle tasolle, ettei ihmisen toiminnasta aiheutu vaarallista häiriötä ilmastojärjestelmässä. Tämä taso tulisi saavuttaa aikavälillä, joka sallii ekosysteemien sopeutua ilmastomuutokseen luonnollisella tavalla, varmistaa ettei elintarviketuotanto ole uhattuna ja mahdollistaa kestävä taloudellisen kehityksen.

3 Artikla

Periaatteet

Toimissaan yleissopimuksen tavoitteen saavuttamiseksi ja sen määräysten täytäntöönpanemiseksi sopimuspuolet pitävät ohjeenaan muun muassa seuraavaa:

1. Sopimuspuolten tulisi tasaveroisuuden pohjalta ja yhteisen mutta eriytyneen vastuunsa sekä omien valmiuksiensa mukaisesti suojella ilmastojärjestelmää nykyisiä ja tulevia sukupolvia varten. Tämän mukaisesti sopimuspuolina

6. "Regional economic integration organization" means an organization constituted by sovereign States of a given region which has competence in respect of matters governed by this Convention or its protocols and has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to sign, ratify, accept, approve or accede to the instruments concerned.

7. "Reservoir" means a component or components of the climate system where a greenhouse gas or a precursor of a greenhouse gas is stored.

8. "Sink" means any process, activity or mechanism which removes a greenhouse gas, an aerosol or a precursor of a greenhouse gas from the atmosphere.

9. "Source" means any process or activity which releases a greenhouse gas, an aerosol or a precursor of a greenhouse gas into the atmosphere.

Article 2

Objective

The ultimate objective of this Convention and any related legal instruments that the Conference of the Parties may adopt is to achieve, in accordance with the relevant provisions of the Convention, stabilization of greenhouse gas concentrations in the atmosphere at a level that would prevent dangerous anthropogenic interference with the climate system. Such a level should be achieved within a time-frame sufficient to allow ecosystems to adapt naturally to climate change, to ensure that food production is not threatened and to enable economic development to proceed in a sustainable manner.

Article 3

Principles

In their actions to achieve the objective of the Convention and to implement its provisions, the Parties shall be guided, *inter alia*, by the following:

1. The Parties should protect the climate system for the benefit of present and future generations of humankind, on the basis of equity and in accordance with their common but differentiated responsibilities and respective

olevien teollisuusmaiden tulisi olla edelläkävijöitä ponnisteluissa ilmastomuutosta ja sen haitallisia vaikutuksia vastaan.

2. Sopimuspuolina olevien kehitysmaiden, varsinkin niiden, jotka ovat erityisen alttiita ilmastomuutoksen haitallisille vaikutuksille, sekä niiden sopimuspuolten, varsinkin kehitysmaiden, jotka joutuisivat kantamaan suhteettoman suuren tai vaikean taakan tämän yleissopimuksen nojalla, erityistarpeisiin ja erityisoloihin tulisi kiinnittää täysi huomio.

3. Sopimuspuolten tulisi ryhtyä toimenpiteisiin ennakoidakseen ja estääkseen tai minimoidakseen ilmastomuutoksen syitä ja lieventääkseen sen haitallisia vaikutuksia. Täydellisen tieteellisen varmuuden puutetta ei vakavien tai peruuttamattomien vaurioiden uhatessa tulisi käyttää syynä siirtää myöhemmäksi tällaisia toimia, jolloin kuitenkin otetaan huomioon, että ilmastomuutosta koskevien toimintaperiaatteiden ja toimien tulisi varmistaa maailmanlaajuiset edut pienimmin mahdollisin kustannuksin. Tämän saavuttamiseksi näissä toimintaperiaatteissa ja toimissa tulisi ottaa huomioon erilaiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset yhteydet ja niiden tulisi olla laajamittaisia sekä koskea kaikkia asiaankuuluvia kasvihuonekaasujen lähteitä, nieluja ja varastoja sekä ilmastomuutokseen sopeutumista ja kaikkia talouselämän aloja. Kiinnostuneet sopimuspuolet voivat toteuttaa yhteistyössä ilmastomuutokseen kohdistuvia ponnisteluja.

4. Sopimuspuolilla on oikeus kestäväan kehitykseen ja niiden tulisi edistää sitä. Ilmastojärjestelmää ihmisen toiminnan aiheuttamilta muutoksilta suojaavien toimintaperiaatteiden ja toimissa tulisi olla kunkin sopimuspuolen erityisoloihin soveltuvia ja ne tulisi sisällyttää kansallisiin kehitysohjelmiin ottaen huomioon, että ilmastomuutokseen kohdistuvien toimien hyväksyminen edellyttää taloudellista kehitystä.

5. Sopimuspuolten tulisi toimia yhteistyössä edistääkseen kannustavaa ja avointa kansainvälistä talousjärjestystä, joka johtaisi kaikkien sopimuspuolten, erityisesti kehitysmaiden, kestäväan taloudelliseen kasvuun ja kehitykseen ja joka parantaisi niiden mahdollisuuksia kohdata ilmastomuutoksen aiheuttamat ongelmat. Ilmastomuutoksen vastustamiseksi tehdyt toimet, yksipuoliset toimet mukaan luettuina, eivät saisi muodostua mielivaltaisen tai aiheettoman syrjinnän välineeksi tai kansainvälisen kaupan peitellyksi esteeksi.

capabilities. Accordingly, the developed country Parties should take the lead in combating climate change and the adverse effects thereof.

2. The specific needs and special circumstances of developing country Parties, especially those that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change, and of those Parties, especially developing country Parties, that would have to bear a disproportionate or abnormal burden under the Convention, should be given full consideration.

3. The Parties should take precautionary measures to anticipate, prevent or minimize the causes of climate change and mitigate its adverse effects. Where there are threats of serious or irreversible damage, lack of full scientific certainty should not be used as a reason for postponing such measures, taking into account that policies and measures to deal with climate change should be cost-effective so as to ensure global benefits at the lowest possible cost. To achieve this, such policies and measures should take into account different socio-economic contexts, be comprehensive, cover all relevant sources, sinks and reservoirs of greenhouse gases and adaptation, and comprise all economic sectors. Efforts to address climate change may be carried out cooperatively by interested Parties.

4. The Parties have a right to, and should, promote sustainable development. Policies and measures to protect the climate system against human-induced change should be appropriate for the specific conditions of each Party and should be integrated with national development programmes, taking into account that economic development is essential for adopting measures to address climate change.

5. The Parties should cooperate to promote a supportive and open international economic system that would lead to sustainable economic growth and development in all Parties, particularly developing country Parties, thus enabling them better to address the problems of climate change. Measures taken to combat climate change, including unilateral ones, should not constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination or a disguised restriction on international trade.

4 Artikla *Sitoumukset*

1. Kaikkien sopimuspuolten tulee, samalla kun ne ottavat huomioon yhteisen mutta eriytyneen vastuunsa sekä kansalliset ja alueelliset kehitystä koskevat tärkeysjärjestyksensä, tavoitteensa ja olonsa,

a) kehittää, määrääjain ajantasaistaa, julkaista ja saattaa sopimuspuolten konferenssin käyttöön 12 artiklan mukaisesti selvityksensä ihmisen toiminnan aiheuttamista kaikkien muiden kuin Montrealin pöytäkirjan sääntelemien kasvihuonekaasujen päästöistä sekä nielujen aikaansaamista poistumista alueellaan käyttämällä sopimuspuolten konferenssissa sovittuja vertailukelpoisia menetelmiä;

b) laatia, panna täytäntöön, julkaista ja säännöllisesti ajantasaistaa kansallisia ja tarpeen mukaan alueellisia ohjelmia, jotka sisältävät ihmisen toiminnan aiheuttamia kaikkien muiden kuin Montrealin pöytäkirjan sääntelemien kasvihuonekaasujen päästöjä sekä nielujen aikaansaatavia poistumia koskevia, ilmastomuutosta heikentäviä toimia ja toimia, jotka tekevät mahdolliseksi riittävän sopeutumisen ilmastomuutokseen;

c) toimia yhteistyössä ja edistää sellaisten teknologioiden, käytäntöjen ja menetelmien kehittämistä, soveltamista ja levittämistä sekä siirtoja, jotka säätelevät, vähentävät tai estävät ihmisen toiminnan aiheuttamia muiden kuin Montrealin pöytäkirjan sääntelemien kasvihuonekaasujen päästöjä kaikilla asiaankuuluvilla toimialoilla energiahuollon, liikenteen, teollisuuden, maatalouden, metsätalouden ja jätehuollon mukaan luettuina;

d) edistää kaikkien muiden kuin Montrealin pöytäkirjan sääntelemien kasvihuonekaasujen nielujen ja varastojen kestävää hoitoa, biomassaa, metsät ja valtameret sekä muut manner-, rannikko- ja meriekosysteemit mukaan luettuina, sekä tarpeen mukaan toimia yhteistyössä ja edistää niiden suojelemista ja lisäämistä;

e) toimia yhteistyössä valmistautuessa sopeutumaan ilmastomuutoksen vaikutuksiin; kehittää ja muokata soveltuvia ja yhdenmukaisia suunnitelmia rannikkovyöhykkeiden hoitoa, vesivaroja ja maataloutta varten sekä kuivuudelle, autioitumiselle ja tulville alttiiden, erityisesti Afrikassa sijaitsevien alueiden suojelua ja kunnostusta varten;

f) mahdollisuuksien mukaan ottaa ilmastomuutos huomioon asiaankuuluvassa sosiaali-,

Article 4 *Commitments*

1. All Parties, taking into account their common but differentiated responsibilities and their specific national and regional development priorities, objectives and circumstances, shall:

(a) Develop, periodically update, publish and make available to the Conference of the Parties, in accordance with Article 12, national inventories of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, using comparable methodologies to be agreed upon by the Conference of the Parties;

(b) Formulate, implement, publish and regularly update national and, where appropriate, regional programmes containing measures to mitigate climate change by addressing anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, and measures to facilitate adequate adaptation to climate change;

(c) Promote and cooperate in the development, application and diffusion, including transfer, of technologies, practices and processes that control, reduce or prevent anthropogenic emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol in all relevant sectors, including the energy, transport, industry, agriculture, forestry and waste management sectors;

(d) Promote sustainable management, and promote and cooperate in the conservation and enhancement, as appropriate, of sinks and reservoirs of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, including biomass, forests and oceans as well as other terrestrial, coastal and marine ecosystems;

(e) Cooperate in preparing for adaptation to the impacts of climate change; develop and elaborate appropriate and integrated plans for coastal zone management, water resources and agriculture, and for the protection and rehabilitation of areas, particularly in Africa, affected by drought and desertification, as well as floods;

(f) Take climate change considerations into account, to the extent feasible, in their relevant

talous- ja ympäristöpolitiikassa ja toimissa sekä soveltaa asianmukaisia menetelmiä, esimerkiksi kussakin maassa laadittuja ja päätettyjä vaikutusten arviointoja, joiden tavoitteena on minimoida sellaisia talouteen, kansanterveyteen ja ympäristön laatuun kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, jotka aiheutuvat ilmastomuutoksen heikentämiseksi tai siihen sopeutumiseksi suoritetuista hankkeista ja toimista;

g) toimia yhteistyössä ja edistää sellaisten ilmastojärjestelmän tieteellisten, teknologisten, teknisten, yhteiskunnallisten-taloudellisten ja muiden tutkimusten, järjestelmällisen havainnoinnin sekä tietokantojen kehittämistä, joiden tarkoituksena on lisätä ilmastomuutoksen tunteenmusta ja vähentää tai poistaa jäljellä olevia ilmastomuutoksen vaikutuksia, laajuutta ja ajoitusta koskevia epävarmuuksia sekä erilaisten vastatoimien taloudellisia ja yhteiskunnallisia seurauksia;

h) toimia yhteistyössä ja edistää ilmastojärjestelmään ja ilmastomuutokseen sekä erilaisten vastatoimien taloudellisia ja yhteiskunnallisia seurauksia koskevien asiaankuuluvien tieteellisten, teknologisten, teknisten, yhteiskunnallisten-taloudellisten ja oikeudellisten tietojen täysimääräistä, avointa ja nopeaa vaihtoa;

i) toimia yhteistyössä ja edistää ilmastomuutokseen liittyvän kasvatuksen ja, koulutuksen ja yleisen tietoisuuden lisäämistä sekä rohkaista laajinta mahdollista osallistumista tähän kehitykseen, kansalaisjärjestöjen osallistuminen mukaan luettuna;

j) toimittaa sopimuspuolten konferenssille täytäntöönpanoon liittyviä tietoja 12 artiklan mukaisesti.

2. Sopimuspuolina olevat teollisuusmaat ja muut I liitteessä mainitut sopimuspuolet sitoutuvat erityisesti seuraavassa esitettyyn:

a) Jokainen näistä sopimuspuolista hyväksyy kansallisia¹⁾ ohjelmia ja ryhtyy niiden mukaisiin toimiin lieventääkseen ilmastomuutosta rajoittamalla ihmisen toiminnan aiheuttamia kasvihuonekaasujen päästöjä sekä suojelella ja lisäämällä kasvihuonekaasujen nieluja ja varastoja. Näiden ohjelmien ja toimien tarkoituksena on osoittaa, että teollisuusmaat ovat edelläkävijöitä ihmisen toiminnan aiheuttamien päästöjen pitkän aikavälin kehityssuuntien muuttamisessa tämän yleis-

social, economic and environmental policies and actions, and employ appropriate methods, for example impact assessments, formulated and determined nationally, with a view to minimizing adverse effects on the economy, on public health and on the quality of the environment, of projects or measures undertaken by them to mitigate or adapt to climate change;

(g) Promote and cooperate in scientific, technological, technical, socio-economic and other research, systematic observation and development of data archives related to the climate system and intended to further the understanding and to reduce or eliminate the remaining uncertainties regarding the causes, effects, magnitude and timing of climate change and the economic and social consequences of various response strategies;

(h) Promote and cooperate in the full, open and prompt exchange of relevant scientific, technological, technical, socio-economic and legal information related to the climate system and climate change, and to the economic and social consequences of various response strategies;

(i) Promote and cooperate in education, training and public awareness related to climate change and encourage the widest participation in this process, including that of non-governmental organizations; and

(j) Communicate to the Conference of the Parties information related to implementation, in accordance with Article 12.

2. The developed country Parties and other Parties included in annex I commit themselves specifically as provided for in the following:

(a) Each of these Parties shall adopt national¹⁾ policies and take corresponding measures on the mitigation of climate change, by limiting its anthropogenic emissions of greenhouse gases and protecting and enhancing its greenhouse gas sinks and reservoirs. These policies and measures will demonstrate that developed countries are taking the lead in modifying longer-term trends in anthropogenic emissions consistent with the objective of the Convention, recognizing that the return by the

¹⁾ Tämä koskee myös alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöjen hyväksymiä ohjelmia ja toimenpiteitä.

¹⁾ This includes policies and measures adopted by regional economic integration organizations.

sopimuksen tavoitteen mukaisesti ja tunnustavat, että hiilidioksidin ja muiden kuin Montrealin pöytäkirjan sääntelemien kasvihuonekaasujen ihmisen toiminnan aiheuttamien päästöjen palauttaminen aiempiin määriin tämän vuosikymmenen loppuun mennessä edistäisi omalta osaltaan tätä muutosta, ottavat huomioon erot näiden sopimuspuolten lähtökohdissa ja lähestymistavoissa, talousrakenteessa ja voimavaraperustassa sekä tarpeen säilyttää vahva ja kestävä taloudellinen kasvu, käytettävissä olevat teknologiat ja muut yksilölliset olosuhteet ja sen, että jokaisen näistä sopimuspuolista on tasaveroisella ja soveltuvalla tavalla edistettävä maailmanlaajuisia ponnistuksia tähän tavoitteeseen pyrittäessä. Nämä sopimuspuolet voivat panna täytäntöön tällaisia ohjelmia ja toimia yhdessä muiden sopimuspuolten kanssa ja auttaa muita sopimuspuolia omalta osaltaan vaikuttamaan yleissopimuksen tavoitteen, ja erityisesti tämän kohdan tavoitteen, saavuttamiseen;

b) Edistääkseen mainittua kehitystä jokaisen näistä sopimuspuolista tulee kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun yleissopimus tulee sen osalta voimaan, ja määräajoin sen jälkeen toimittaa 12 artiklan mukaisesti yksityiskohtaisia tietoja edellä a kohdassa tarkoitetuista ohjelmista ja toimenista sekä niiden mukaisesti lasketuista, ihmisen toiminnan aiheuttamista muiden kuin Montrealin pöytäkirjan sääntelemien kasvihuonekaasujen päästöistä sekä nielujen aikaansaamista poistumista edellä a kohdassa tarkoitettulla ajanjaksolla, tavoitteenaan palauttaa yhdessä tai erikseen ihmisen toiminnan aiheuttamat hiilidioksidin ja muiden kuin Montrealin pöytäkirjan sääntelemien kasvihuonekaasujen päästöt niiden vuonna 1990 vallinneisiin määriin. Sopimuspuolten konferenssi tarkistaa nämä tiedot 7 artiklan mukaisesti ensimmäisessä istunnossaan ja määräajoin sen jälkeen;

c) Edellä b kohdassa tarkoitetuissa päästöjä ja nielujen aikaansaamia poistumia koskeissa laskelmissa tulisi ottaa huomioon paras saatavana oleva tieteellinen tieto, mukaan luettuina nielujen tehollinen kapasiteetti ja asianomaisten kaasujen osuudet ilmastomuutoksesta. Sopimuspuolten konferenssi käsittelee ja hyväksyy näitä laskelmia koskevat menetelmät ensimmäisessä istunnossaan ja tarkistaa ne säännöllisesti tämän jälkeen;

d) Sopimuspuolten konferenssi tarkistaa ensimmäisessä istunnossaan edellä a ja b kohdan

end of the present decade to earlier levels of anthropogenic emissions of carbon dioxide and other greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol would contribute to such modification, and taking into account the differences in these Parties' starting points and approaches, economic structures and resource bases, the need to maintain strong and sustainable economic growth, available technologies and other individual circumstances, as well as the need for equitable and appropriate contributions by each of these Parties to the global effort regarding that objective. These Parties may implement such policies and measures jointly with other Parties and may assist other Parties in contributing to the achievement of the objective of the Convention and, in particular, that of this subparagraph;

(b) In order to promote progress to this end, each of these Parties shall communicate within six months of the entry into force of the Convention for it and periodically thereafter, and in accordance with Article 12, detailed information on its policies and measures referred to in subparagraph (a) above, as well as on its resulting projected anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol for the period referred to in subparagraph (a), with the aim of returning individually or jointly to their 1990 levels these anthropogenic emissions of carbon dioxide and other greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol. This information will be reviewed by the Conference of the Parties, at its first session and periodically thereafter, in accordance with Article 7;

(c) Calculations of emissions by sources and removals by sinks of greenhouse gases for the purposes of subparagraph (b) above should take into account the best available scientific knowledge, including of the effective capacity of sinks and the respective contributions of such gases to climate change. The Conference of the Parties shall consider and agree on methodologies for these calculations at its first session and review them regularly thereafter;

(d) The Conference of the Parties shall, at its first session, review the adequacy of subpara-

sisältämien määräysten riittävyyden. Tarkistuksen tulee perustua parhaaseen saatavana olevaan ilmastomuutosta ja sen vaikutuksia koskevaan tieteelliseen tietoon ja arviointiin sekä asiaankuuluvaan tekniseen, yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen tietoon. Tämän tarkistuksen pohjalta sopimuspuolten konferenssi ryhtyy tarvittaviin toimiin, joihin voi sisältyä muutosten hyväksyminen edellä a ja b kohdassa mainittuihin sitoumuksiin. Sopimuspuolten konferenssin tulee ensimmäisessä istunnossaan myös tehdä päätöksiä, jotka koskevat edellä a kohdassa tarkoitetun yhteisen täytäntöönpanon perusteita. Edellä a ja b kohdan osalta tulee suorittaa toinen tarkistus viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1998 ja sen jälkeen nämä kohdat on tarkistettava sopimuspuolten konferenssin määräämin säännöllisin aikavälein, kunnes yleissopimuksen tavoite on saavutettu;

e) Jokaisen tässä kappaleessa tarkoitetun sopimuspuolen tulee

i) koordinoita tarpeen mukaan muiden vastaavien sopimuspuolten kanssa asiaankuuluva tämän yleissopimuksen tavoitteen saavuttamiseksi kehitettyjä taloudellisia ja hallinnollisia välineitä; sekä

ii) määritellä ja määrääjain tarkistaa omat toimintaperiaatteensa ja käytäntönsä, joiden suosiman toiminnan vuoksi ihmisen toiminnan aiheuttamat muiden kuin Montrealin pöytäkirjan sääntelemien kasvihuonekaasujen päästöt ovat suurempia kuin ne muuten olisivat;

f) Sopimuspuolten konferenssin tulee viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1998 tarkistaa saatavana olevaa tietoa tarkoituksenaan tehdä päätöksiä, jotka koskevat tarpeellisten muutosten tekemistä asianomaisen sopimuspuolen suostumuksella I ja II liitteen luetteloihin;

g) Jokainen sopimuspuoli, jota ei mainita I liitteen luettelossa, voi ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjassaan tai milloin hyvänsä tallettamisen jälkeen ilmoittaa yleissopimuksen tallettajalle, että se aikoo sitoutua edellä a ja b kohdassa esitettyyn. Tallettaja antaa muille allekirjoittajille ja sopimuspuolille tiedon tällaisista ilmoituksista.

3. Sopimuspuolina ovat teollisuusmaat ja muut II liitteessä mainitut sopimuspuolet järjestävät uutta lisärahoitusta niitä sovitteja täysimääräisiä kustannuksia varten, joita sopimuspuolina oleville kehitysmailla aiheutuu 12 artiklan 1 kappaleen mukaisten velvoitteiden noudattamisesta. Niiden tulee myös järjestää

graphs (a) and (b) above. Such review shall be carried out in the light of the best available scientific information and assessment on climate change and its impacts, as well as relevant technical, social and economic information. Based on this review, the Conference of the Parties shall take appropriate action, which may include the adoption of amendments to the commitments in subparagraphs (a) and (b) above. The Conference of the Parties, at its first session, shall also take decisions regarding criteria for joint implementation as indicated in subparagraph (a) above. A second review of subparagraphs (a) and (b) shall take place not later than 31 December 1998, and thereafter at regular intervals determined by the Conference of the Parties, until the objective of the Convention is met;

(e) Each of these Parties shall:

(i) coordinate as appropriate with other such Parties, relevant economic and administrative instruments developed to achieve the objective of the Convention; and

(ii) identify and periodically review its own policies and practices which encourage activities that lead to greater levels of anthropogenic emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol than would otherwise occur;

(f) The Conference of the Parties shall review, not later than 31 December 1998, available information with a view to taking decisions regarding such amendments to the lists in annexes I and II as may be appropriate, with the approval of the Party concerned;

(g) Any Party not included in annex I may, in its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, or at any time thereafter, notify the Depositary that it intends to be bound by subparagraphs (a) and (b) above. The Depositary shall inform the other signatories and Parties of any such notification.

3. The developed country Parties and other developed Parties included in annex II shall provide new and additional financial resources to meet the agreed full costs incurred by developing country Parties in complying with their obligations under Article 12, paragraph 1. They shall also provide such financial re-

rahoitusta, teknologian siirtoon tarvittava rahoitus mukaan luettuna, sopimuspuolina oleville kehitysmaille, jotta nämä selviytyisivät sovitusta täysimääräisistä lisäkustannuksista, jotka aiheutuvat tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuista täytäntöönpanotoimista ja joista sovitaan sopimuspuolena olevan kehitysmaan ja 11 artiklassa mainitun kansainvälisen yhteisön tai yhteisöjen välillä mainitun artiklan mukaisesti. Näiden sitoumusten täytäntöönpanossa otetaan huomioon, että rahavirtojen tulisi olla riittäviä ja ennustettavia ja että olisi tärkeää jakaa taakka asianmukaisesti sopimuspuolina olevien teollisuusmaiden kesken.

4. Sopimuspuolina olevat teollisuusmaat ja muut II liitteessä mainitut sopimuspuolet avustavat myös niitä sopimuspuolina olevia kehitysmaita, jotka ovat erityisen alttiita ilmastomuutoksen haitallisille vaikutuksille, jotta nämä selviytyisivät niihin sopeutumisesta aiheutuvista kustannuksista.

5. Sopimuspuolina olevat teollisuusmaat ja muut II liitteessä mainitut sopimuspuolet ryhtyvät kaikkiin toteuttamiskelpoisiin toimiin edistääkseen, helpottaakseen ja rahoittaakseen tarpeen mukaan ympäristöä säästävän teknologian ja asiantuntemuksen siirtoa ja saatavuutta muille sopimuspuolille, erityisesti kehitysmaille, jotta nämä voisivat panna täytäntöön yleissopimuksen määräykset. Tässä toiminnassa sopimuspuolina olevat teollisuusmaat tukevat sopimuspuolina olevien kehitysmaiden omien valmiuksien ja teknologian kehittämistä ja edistämistä. Muut tähän kykenevät sopimuspuolet ja järjestöt voivat myös auttaa tällaisen teknologian siirron edistämisessä.

6. Niille I liitteessä mainituille sopimuspuolille, jotka ovat siirtymässä markkinatalouteen, sallii sopimuspuolten konferenssi tiettyä joustoa edellä 2 kappaleen mukaisten sitoumusten täytäntöönpanossa, jotta näiden sopimuspuolten kykyä käsitellä ilmastomuutosta edistetäisiin myös siltä osin kuin kysymys on ihmisen toiminnan aiheuttamien, muiden kuin Montrealin pöytäkirjan sääntelemien kasvihuonekaasujen päästöjen vertailumääräksi valitusta, tietyssä vuonna toteutuneesta päästömäärästä.

7. Se, kuinka tehokkaasti sopimuspuolina olevat kehitysmaat panevat täytäntöön tästä yleissopimuksesta johtuvia sitoumuksiaan, riippuu siitä, kuinka tehokkaasti teollisuusmaat panevat täytäntöön rahoitusta ja teknologian siirtoa koskevia sitoumuksiaan, ja siinä otetaan täysin huomioon, että kehitysmaiden ehdoton

sources, including for the transfer of technology, needed by the developing country Parties to meet the agreed full incremental costs of implementing measures that are covered by paragraph 1 of this Article and that are agreed between a developing country Party and the international entity or entities referred to in Article 11, in accordance with that Article. The implementation of these commitments shall take into account the need for adequacy and predictability in the flow of funds and the importance of appropriate burden sharing among the developed country Parties.

4. The developed country Parties and other developed Parties included in annex II shall also assist the developing country Parties that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change in meeting costs of adaptation to those adverse effects.

5. The developed country Parties and other developed Parties included in annex II shall take all practicable steps to promote, facilitate and finance, as appropriate, the transfer of, or access to, environmentally sound technologies and know-how to other Parties, particularly developing country Parties, to enable them to implement the provisions of the Convention. In this process, the developed country Parties shall support the development and enhancement of endogenous capacities and technologies of developing country Parties. Other Parties and organizations in a position to do so may also assist in facilitating the transfer of such technologies.

6. In the implementation of their commitments under paragraph 2 above, a certain degree of flexibility shall be allowed by the Conference of the Parties to the Parties included in annex I undergoing the process of transition to a market economy, in order to enhance the ability of these Parties to address climate change, including with regard to the historical level of anthropogenic emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol chosen as a reference.

7. The extent to which developing country Parties will effectively implement their commitments under the Convention will depend on the effective implementation by developed country Parties of their commitments under the Convention related to financial resources and transfer of technology and will take fully into

ja ensisijainen tavoite on taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys sekä köyhyyden poistaminen.

8. Pannessaan täytäntöön tämän artiklan sitoumuksia sopimuspuolet harkitsevat erityisesti, mitkä toimet ovat yleissopimuksen nojalla tarpeen, mukaan luettuina rahoitus-, vakuutus- ja teknologiansiirtotoimet, jotta sopimuspuolina olevien kehitysmaiden ilmastomuutoksen haitallisista vaikutuksista ja vastatoimien toteuttamisen vaikutuksista aiheutuvat erityistarpeet ja -edut otettaisiin huomioon etenkin

- a) pienissä saarivaltioissa;
- b) maissa, joissa on alavia rannikkoalueita;

c) maissa, joissa on kuivia ja puolikuivia alueita, metsäalueita ja metsän häviämislle alttiita alueita;

d) maissa, joissa on luonnononnettomuuksille alttiita alueita;

e) maissa, joissa on kuivuudelle ja aavikoitumiselle alttiita alueita;

f) maissa, joiden kaupungeissa ilman saaste-
pitoisuudet ovat suuret;

g) maissa, joissa on herkkiä ekosysteemejä, mukaan luettuina vuoristojen ekosysteemit;

h) maissa, joiden talous on erittäin riippuvainen fossiilisten polttoaineiden ja niihin liittyvien energiaintensiivisten tuotteiden tuotannosta, jalostamisesta ja viennistä tai kulutuksesta; ja

i) vailla rannikkoa olevissa ja kauttakulku-
liikenteen maissa.

Sopimuspuolten konferenssi voi lisäksi tarpeen mukaan ryhtyä toimiin tämän kappaleen suhteen.

9. Sopimuspuolet ottavat rahoitusta ja teknologian siirtoa koskeissa tomissaan täysimääräisesti huomioon vähiten kehittyneiden maiden erityistarpeet ja erityistilanteet.

10. Sopimuspuolet ottavat 10 artiklan mukaisesti yleissopimuksen sitoumusten täytäntöönpanossa huomioon niiden sopimuspuolten, erityisesti kehitysmaiden, tilanteen, joiden talous on haavoittuva ilmastomuutokseen kohdistuvien vastatoimien toteuttamiselle. Tämä koskee erityisesti niitä sopimuspuolia, joiden talous on suuressa määrin riippuvainen fossiilisten polttoaineiden tuotannosta, jalostamisesta ja viennistä saaduista tuloista tai fossiilisten polttoaineiden ja niihin liitännäisten energiavaltaitten tuotteiden kulutuksesta taikka fossiilisten

account that economic and social development and poverty eradication are the first and overriding priorities of the developing country Parties.

8. In the implementation of the commitments in this Article, the Parties shall give full consideration to what actions are necessary under the Convention, including actions related to funding, insurance and the transfer of technology, to meet the specific needs and concerns of developing country Parties arising from the adverse effects of climate change and/or the impact of the implementation of response measures, especially on:

(a) Small island countries;

(b) Countries with low-lying coastal areas;

(c) Countries with arid and semi-arid areas, forested areas and areas liable to forest decay;

(d) Countries with areas prone to natural disasters;

(e) Countries with areas liable to drought and desertification;

(f) Countries with areas of high urban atmospheric pollution;

(g) Countries with areas with fragile ecosystems, including mountainous ecosystems;

(h) Countries whose economies are highly dependent on income generated from the production, processing and export, and/or on consumption of fossil fuels and associated energy-intensive products; and

(i) Land-locked and transit countries.

Further, the Conference of the Parties may take actions, as appropriate, with respect to this paragraph.

9. The Parties shall take full account of the specific needs and special situations of the least developed countries in their actions with regard to funding and transfer of technology.

10. The Parties shall, in accordance with Article 10, take into consideration in the implementation of the commitments of the Convention the situation of Parties, particularly developing country Parties, with economies that are vulnerable to the adverse effects of the implementation of measures to respond to climate change. This applies notably to Parties with economies that are highly dependent on income generated from the production, processing and export; and/or consumption of fossil fuels and associated energy-intensive products and/or the

polttoaineiden käytöstä ja joiden on erittäin vaikeata ottaa käyttöön näiden vaihtoehtoja.

use of fossil fuels for which such Parties have serious difficulties in switching to alternatives.

5 artikla

Tutkimus ja järjestelmällinen havainnointi

Pannessaan toimeen 4 artiklan 1 kappaleen g kohdan mukaisia sitoumuksiaan sopimuspuolten tulee

a) tukea ja edelleen kehittää soveltuvien osin kansainvälisiä ja hallitustenvälisiä ohjelmia ja verkkoja tai järjestöjä, joiden tehtävänä on määritellä, tehdä, arvioida sekä rahoittaa tutkimustyötä, tietojenkeruuta ja järjestelmällistä havainnointia, samalla kun otetaan huomioon tarve minimoida päällekkäisyys;

b) tukea kansainvälisiä ja hallitustenvälisiä pyrkimyksiä vahvistaa järjestelmällistä havainnointia sekä kunkin sopimuspuolen tieteellistä ja teknistä tutkimuskykyä ja valmiuksia erityisesti kehitysmaissa, sekä edistää oman lainkäyttövaltansa ulkopuolisen tiedon ja sitä koskevien analyysien vaihtoa ja saatavuutta; ja

c) ottaa huomioon kehitysmaiden erityiset edut ja tarpeet ja toimia yhteistyössä parannettaessa kehitysmaiden omaa kykyä ja valmiutta osallistua edellä a ja b kohdassa tarkoitettuihin pyrkimyksiin.

6 artikla

Kasvatus, koulutus ja yleinen tietoisuus

Pannessaan toimeen 4 artiklan 1 kappaleen i kohdan mukaisia sitoumuksiaan sopimuspuolten tulee

a) edistää ja helpottaa kussakin maassa sekä tarpeen mukaan alueittain tai osa-alueittain omien lakiansa ja määräystensä mukaisesti ja voimavarojensa rajoissa

i) ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia käsittelevien kasvatuksellisten ja yleistä tietoisuutta lisäävien ohjelmien kehittämistä ja toteuttamista;

ii) yleisön tiedonsaantia ilmastonmuutoksesta ja sen vaikutuksista;

iii) yleisön osallistumista ilmastonmuutoksen ja sen vaikutusten käsittelyyn sekä riittävien vastatoimien kehittämiseen; ja

iv) tieteellisen, teknisen ja johtohenkilöstön kouluttamista;

b) toimia yhteistyössä ja edistää kansainvä-

Article 5

Research and systematic observation

In carrying out their commitments under Article 4, paragraph 1 (g), the Parties shall:

(a) Support and further develop, as appropriate, international and intergovernmental programmes and networks or organizations aimed at defining, conducting, assessing and financing research, data collection and systematic observation, taking into account the need to minimize duplication of effort;

(b) Support international and intergovernmental efforts to strengthen systematic observation and national scientific and technical research capacities and capabilities, particularly in developing countries, and to promote access to, and the exchange of, data and analyses thereof obtained from areas beyond national jurisdiction; and

(c) Take into account the particular concerns and needs of developing countries and cooperate in improving their endogenous capacities and capabilities to participate in the efforts referred to in subparagraphs (a) and (b) above.

Article 6

Education, training and public awareness

In carrying out their commitments under Article 4, paragraph 1 (i), the Parties shall:

(a) Promote and facilitate at the national and, as appropriate, subregional and regional levels, and in accordance with national laws and regulations, and within their respective capacities:

(i) the development and implementation of educational and public awareness programmes on climate change and its effects;

(ii) public access to information on climate change and its effects;

(iii) public participation in addressing climate change and its effects and developing adequate responses; and

(iv) training of scientific, technical and managerial personnel.

(b) Cooperate in and promote, at the inter-

lisesti, silloin kun se on tarkoituksenmukaista, olemassa olevien elinten avulla,

i) ilmastomuutosta ja sen vaikutuksia koskevan kasvatuksellisen ja yleisen tietoisuuden lisäämiseen tarkoitettua aineiston kehittämistä ja vaihtoa; ja

ii) kasvatus- ja koulutusohjelmien kehittämistä ja toteuttamista, mukaan luettuina kansallisten laitosten vahvistaminen ja henkilöstön vaihto tai siirto erityistehtäviin alan asiantuntijoiden kouluttamiseksi erityisesti kehitysmaiden tarpeisiin.

7 artikla

Sopimuspuolten konferenssi

1. Täten perustetaan sopimuspuolten konferenssi.

2. Sopimuspuolten konferenssi, joka on tämän yleissopimuksen ylin päättävä elin, tarkistaa säännöllisesti yleissopimuksen ja siihen liittyvien sopimuspuolten konferenssin hyväksymien oikeudellisten asiakirjojen täytäntöönpanoa ja tekee valtuuksiensa puitteissa tarpeelliset päätökset yleissopimuksen tehokkaan täytäntöönpanon edistämiseksi. Tässä tarkoituksessa se

a) tutkii määräajoin sopimuspuolten velvoitteet ja yleissopimuksen nojalla tehdyt toimielinjärjestelyt yleissopimuksen tavoitteen, sen täytäntöönpanon yhteydessä saavutetun kokemuksen sekä tieteellisen ja teknisen tiedon kehityksen huomioon ottaen;

b) edistää ja helpottaa tietojenvaihtoa sopimuspuolten hyväksymistä ilmastomuutokseen ja sen vaikutuksiin kohdistuvista toimista ja ottaa tällöin huomioon sopimuspuolten erilaiset olot, vastuut ja valmiudet sekä kunkin tämän yleissopimuksen mukaiset sitoumukset;

c) helpottaa kahden tai useamman sopimuspuolen pyynnöstä niiden hyväksymien ilmastomuutokseen ja sen vaikutuksiin kohdistuvien toimeiden koordinoimista, ottaen huomioon sopimuspuolten erilaiset olosuhteet, vastuut ja valmiudet sekä kunkin tämän yleissopimuksen mukaiset sitoumukset.

d) edistää ja ohjaa yleissopimuksen tavoitteen ja määräysten mukaisesti sopimuspuolten konferenssin hyväksymien vertailukelpoisten menetelmien kehittämistä ja ajoittaista parantamista, muun muassa kasvihuonekaasujen päästöjä ja nielujen aikaansaamia poistumia koskevien selvitysten tekemiseksi sekä päästö-

national level, and, where appropriate, using existing bodies:

(i) the development and exchange of educational and public awareness material on climate change and its effects; and

(ii) the development and implementation of education and training programmes, including the strengthening of national institutions and the exchange or secondment of personnel to train experts in this field, in particular for developing countries.

Article 7

Conference of the Parties

1. A Conference of the Parties is hereby established.

2. The Conference of the Parties, as the supreme body of this Convention, shall keep under regular review the implementation of the Convention and any related legal instruments that the Conference of the Parties may adopt, and shall make, within its mandate, the decisions necessary to promote the effective implementation of the Convention. To this end, it shall:

(a) Periodically examine the obligations of the Parties and the institutional arrangements under the Convention, in the light of the objective of the Convention, the experience gained in its implementation and the evolution of scientific and technological knowledge;

(b) Promote and facilitate the exchange of information on measures adopted by the Parties to address climate change and its effects, taking into account the differing circumstances, responsibilities and capabilities of the Parties and their respective commitments under the Convention;

(c) Facilitate, at the request of two or more Parties, the coordination of measures adopted by them to address climate change and its effects, taking into account the differing circumstances, responsibilities and capabilities of the Parties and their respective commitments under the Convention;

(d) Promote and guide, in accordance with the objective and provisions of the Convention, the development and periodic refinement of comparable methodologies, to be agreed on by the Conference of the Parties, *inter alia*, for preparing inventories of greenhouse gas emissions by sources and removals by sinks and for

jen rajoittamiseen ja näiden kaasujen poistumisen lisäämiseen tähtäävien toimenpiteiden tehokkuuden arvioimiseksi,

e) arvioi kaiken tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti käytettävissään olevan tiedon perusteella, miten sopimuspuolet ovat panneet täytäntöön yleissopimusta, tämän yleissopimuksen nojalla tehtyjen toimien yleisvaikutuksia, erityisesti ympäristöä koskevia, taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia ja näiden yhteisvaikutuksia sekä sitä, missä määrin yleissopimuksen tavoitteen saavuttamisessa on edistytty;

f) käsittelee ja hyväksyy yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskevat säännölliset selonteot ja varmistaa niiden julkaisemisen;

g) antaa suosituksia yleissopimuksen täytäntöönpanon kannalta tarpeellisista seikoista;

h) pyrkii hankkimaan rahoitusta 4 artiklan 3, 4 ja 5 kappaleen sekä 11 artiklan mukaisesti;

i) perustaa yleissopimuksen täytäntöönpanon kannalta tarpeellisia avustavia toimielimiä;

j) tarkistaa avustavien toimielinten sille esittämät selonteot ja antaa niille ohjausta;

k) sopii itseään ja mahdollisia avustavia toimielimiä koskevista menettelytapasäännöistä ja rahoitussäännöistä ja hyväksyy ne yksimielisesti;

l) hakee ja käyttää tarpeen mukaan hyväseen toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen ja hallitustenvälisten elinten sekä kansalaisjärjestöjen antamia palveluksia, yhteistyökumpanuutta sekä tietoja; ja

m) hoitaa muita sellaisia tehtäviä, jotka ovat tarpeen yleissopimuksen tavoitteen saavuttamiseksi sekä kaikki muut tehtävät, jotka sille määrätään tässä yleissopimuksessa.

3. Sopimuspuolten konferenssi hyväksyy ensimmäisessä istunnossaan itselleen sekä tämän yleissopimuksen nojalla perustetuille avustaville toimielimille menettelytapasäännöt, joihin tulee sisältyä päätöksentekomenettely asioista, joita tämän yleissopimuksen sisältämät päätöksentekomenettelyt eivät kata. Näihin menettelytapoihin voi sisältyä määränemmistöjä tiettyjen päätösten hyväksymisen osalta.

4. Sopimuspuolten konferenssin ensimmäisen istunnon kutsuu koolle 21 artiklassa tarkoitettu väliaikainen sihteeristö ja se järjestetään viimeistään vuoden kuluttua tämän yleis-

evaluating the effectiveness of measures to limit the emissions and enhance the removals of these gases;

(e) Assess, on the basis of all information made available to it in accordance with the provisions of the Convention the implementation of the Convention by the Parties, the overall effects of the measures taken pursuant to the Convention, in particular environmental, economic and social effects as well as their cumulative impacts and the extent to which progress towards the objective of the Convention is being achieved;

(f) Consider and adopt regular reports on the implementation of the Convention and ensure their publication;

(g) Make recommendations on any matters necessary for the implementation of the Convention;

(h) Seek to mobilize financial resources in accordance with Article 4, paragraphs 3, 4 and 5, and Article 11;

(i) Establish such subsidiary bodies as are deemed necessary for the implementation of the Convention;

(j) Review reports submitted by its subsidiary bodies and provide guidance to them;

(k) Agree upon and adopt, by consensus, rules of procedure and financial rules for itself and for any subsidiary bodies;

(l) Seek and utilize, where appropriate, the services and cooperation of, and information provided by, competent international organizations and intergovernmental and non-governmental bodies; and

(m) Exercise such other functions as are required for the achievement the objective of the Convention as well as all other functions assigned to it under the Convention.

3. The Conference of the Parties shall, at its first session, adopt its own rules of procedure as well as those of the subsidiary bodies established by the Convention, which shall include decision-making procedures for matters not already covered by decision-making procedures stipulated in the Convention. Such procedures may include specified majorities required for the adoption of particular decisions.

4. The first session of the Conference of the Parties shall be convened by the interim secretariat referred to in Article 21 and shall take place not later than one year after the date of

sopimuksen voimaantulopäivästä. Tämän jälkeen sopimuspuolten konferenssi kokoontuu varsinaiseen istuntoon vuosittain, ellei sopimuspuolten konferenssi toisin päättä.

5. Sopimuspuolten konferenssin ylimääräisiä istuntoja pidetään, kun konferenssi katsoo sen tarpeelliseksi, tai kun jokin sopimuspuoli sitä kirjallisesti pyytää, jos kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun sihteeristö on ilmoittanut asiasta sopimuspuolille, pyyntöä tukee vähintään kolmasosa sopimuspuolista.

6. Yhdistyneet Kansakunnat, sen erityisjärjestöt ja Kansainvälinen atomienergiajärjestö samoin kuin mikä tahansa niiden jäsenenä tai huomioitsijoina olevista valtioista, joka ei ole tämän yleissopimuksen sopimuspuoli, voi olla edustettuna sopimuspuolten konferenssin istunnoissa huomioitsijana. Ellei vähintään kolmasosa läsnäolevista sopimuspuolista sitä vastusta, huomioitsijaksi voidaan hyväksyä muu kansallinen tai kansainvälinen tai valtiollinen elin taikka laitos tai kansalaisjärjestö, jonka toimialaan kuuluvat tämän yleissopimuksen alaan kuuluvat asiat ja joka on ilmoittanut sihteeristölle halukkuudestaan olla edustettuna sopimuspuolten konferenssin istunnossa huomioitsijana. Huomioitsijoiden hyväksymisessä ja osallistumisessa noudatetaan sopimuspuolten konferenssin hyväksymiä menettelytapasääntöjä.

8 artikla

Sihteeristö

1. Täten perustetaan sihteeristö.
2. Sihteeristön tehtäviin kuuluu
 - a) valmistella sopimuspuolten konferenssin ja yleissopimuksen nojalla perustettujen avustavien toimielinten kokouksia ja tarjota niille vaaditut palvelut;
 - b) koota ja toimittaa edelleen sille esitetyt selonteot;
 - c) pyynnöstä helpottaa avunantoa sopimuspuolille, erityisesti sopimuspuolina oleville kehitysmaille, tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti edellytettävän tiedon kokoamisessa ja ilmoittamisessa;
 - d) laatia selontekoja toiminnastaan ja esittää ne sopimuspuolten konferenssille;
 - e) varmistaa tarpeellinen koordinaatio muiden asiaankuuluvien kansainvälisten elinten sihteeristöjen kanssa;
 - f) tehdä sopimuspuolten konferenssin yle-

entry into force of the Convention. Thereafter, ordinary sessions of the Conference of the Parties shall be held every year unless otherwise decided by the Conference of the Parties.

5. Extraordinary sessions of the Conference of the Parties shall be held at such other times as may be deemed necessary by the conference, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to the Parties by the secretariat, it is supported by at least one-third of the Parties.

6. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State member thereof or observers thereto not Party to the Convention, may be represented at sessions of the Conference of the Parties as observers. Any body or agency, whether national or international, governmental or non-governmental, which is qualified in matters covered by the Convention, and which has informed the secretariat of its wish to be represented at a session of the Conference of the Parties as an observer, may be so admitted unless at least one-third of the Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure adopted by the Conference of the Parties.

Article 8

Secretariat

1. A secretariat is hereby established.
2. The functions of the secretariat shall be:
 - (a) To make arrangements for sessions of the Conference of the Parties and its subsidiary bodies established under the Convention and to provide them with services as required;
 - (b) To compile and transmit reports submitted to it;
 - (c) To facilitate assistance to the Parties, particularly developing country Parties, on request, in the compilation and communication of information required in accordance with the provisions of the Convention;
 - (d) To prepare reports on its activities and present them to the Conference of the Parties;
 - (e) To ensure the necessary coordination with the secretariats of other relevant international bodies;
 - (f) To enter, under the overall guidance of

sessä ohjauksessa tehokkaan toimintansa edellyttämät hallinnolliset ja sopimusjärjestelyt; ja

g) hoitaa muut yleissopimuksessa ja sen pöytäkirjoissa sihteeristölle määrätty tehtävät ja muut sopimuspuolten konferenssin sille määräämät tehtävät.

3. Sopimuspuolten konferenssi nimittää ensimmäisessä istunnossaan pysyvän sihteeristön ja tekee järjestelyt sen toimintaa varten.

9 artikla

Avustava toimielin tieteellistä ja teknologista neuvontaa varten

1. Täten perustetaan avustava toimielin tieteellistä ja teknologista neuvontaa varten antamaan sopimuspuolten konferenssille ja tarpeen mukaan sen muille avustaville toimielimille ajankohtaista tietoa ja neuvontaa yleissopimukseen liittyvissä tieteellisissä ja teknologisissa asioissa. Tämä toimielin on avoin kaikkien sopimuspuolten osallistumista varten ja monitieteellinen. Siihen kuuluu päteviä hallitusten edustajia asiaankuuluvilta erityisaloilta. Toimielin antaa sopimuspuolten konferenssille säännöllisesti selonteon kaikista työhönsä liittyvistä seikoista.

2. Sopimuspuolten konferenssin ohjauksessa ja olemassa oleviin toimivaltaisiin kansainvälisiin elimiin nojautuen tämä toimielin

a) tekee arvioita ilmastomuutokseen ja sen vaikutuksiin liittyvän tieteellisen tiedon tilasta;

b) laatii tieteellisiä arvioita yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi tehtyjen toimien vaikutuksista;

c) tunnistaa uutta, tehokasta ja ajan tasalla olevaa teknologiaa ja tietotaitoa sekä antaa neuvoja menetelmistä ja keinoista edistää tämän teknologian kehittämistä ja siirtämistä;

d) antaa neuvoja ilmastomuutokseen liittyvistä tieteellisistä ohjelmista ja kansainvälisestä yhteistyöstä tutkimuksen ja kehityksen alalla, sekä neuvoja menetelmistä ja keinoista tukea kehitysmaiden omien valmiuksien lisäämistä; ja

e) vastaa sopimuspuolten konferenssin tai sen avustavien toimielinten esittämiin tieteellisiin, teknisiin ja menetelmällisiin kysymyksiin.

3. Sopimuspuolten konferenssi voi edelleen kehittää tämän toimielimen tehtäviä ja toimialaa.

the Conference of the Parties, into such administrative and contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions; and

(g) To perform the other secretariat functions specified in the Convention and in any of its protocols and such other functions as may be determined by the Conference of the Parties.

3. The Conference of the Parties, at its first session, shall designate a permanent secretariat and make arrangements for its functioning.

Article 9

Subsidiary body for scientific and technological advice

1. A subsidiary body for scientific and technological advice is hereby established to provide the Conference of the Parties and, as appropriate its other subsidiary bodies with timely information and advice on scientific and technological matters relating to the Convention. This body shall be open to participation by all Parties and shall be multidisciplinary. It shall comprise government representatives competent in the relevant field of expertise. It shall report regularly to the Conference of the Parties on all aspects of its work.

2. Under the guidance of the Conference of the Parties, and drawing upon existing competent international bodies, this body shall:

(a) Provide assessments of the state of scientific knowledge relating to climate change and its effects;

(b) Prepare scientific assessments on the effects of measures taken in the implementation of the Convention;

(c) Identify innovative, efficient and state-of-the-art technologies and know-how and advise on the ways and means of promoting development and/or transferring such technologies;

(d) Provide advice on scientific programmes, international cooperation in research and development related to climate change, as well as on ways and means of supporting endogenous capacity-building in developing countries; and

(e) Respond to scientific, technological and methodological questions that the Conference of the Parties and its subsidiary bodies may put to the body.

3. The functions and terms of reference of this body may be further elaborated by the Conference of the Parties.

10 artikla

Avustava toimielin täytäntöönpanoa varten

1. Täten perustetaan avustava toimielin täytäntöönpanoa varten avustamaan sopimuspuolten konferenssia yleissopimuksen tehokkaan täytäntöönpanon arvioimisessa ja tarkistamisessa. Tämä toimielin on avoinna kaikille sopimuspuolille ja se koostuu hallitusten edustajista, jotka ovat asiantuntijoita ilmastomuutokseen liittyvissä asioissa. Se antaa sopimuspuolten konferenssille säännöllisesti selonteon kaikista työhönsä liittyvistä seikoista.

2. Sopimuspuolten konferenssin ohjauksessa tämä elin

a) käsittelee 12 artiklan 1 kappaleen mukaisesti saamansa tiedot arvioidakseen sopimuspuolten toimien yhteistä kokonaisvaikutusta ilmastomuutosta koskevien viimeisimpien tieteellisten arvioiden perusteella;

b) käsittelee 12 artiklan 2 kappaleen mukaisesti toimitetut tiedot avustakseen sopimuspuolten konferenssia 4 artiklan 2 kappaleen d kohdassa vaaditun tarkistuksen suorittamisessa; ja

c) avustaa sopimuspuolten konferenssia tarpeen mukaan sen päätösten valmistelussa ja täytäntöönpanossa.

11 artikla

Rahoitusjärjestelmä

1. Täten määritellään järjestelmä rahoituksen hankkimiseksi lahjoituksina tai edullisin ehdoin, mukaan luettuina teknologian siirtoon tarvittavat varat. Se toimii sopimuspuolten konferenssin ohjauksessa ja on vastuussa sopimuspuolten konferenssille, joka päättää sen tähän yleissopimukseen liittyvistä toimintaperiaatteista, ohjelmien tärkeysjärjestyksestä ja valintaperusteista. Sen toiminnasta vastaa yksi tai useampi olemassa olevista kansainvälisistä yhteisöistä.

2. Kaikki sopimuspuolet ovat oikeudenmukaisesti ja tasapainoisesti edustettuina rahoitusjärjestelmässä avoimen johtojärjestelmän periaatteella.

3. Sopimuspuolten konferenssi ja rahoitusjärjestelmän toiminnasta vastaava yhteisö tai yhteisöt sopivat järjestelyistä, joiden avulla edellä olevien kappaleiden määräykset toimeenpannaan. Näihin kuuluvat

a) yksityiskohtaiset säännöt sen varmistami-

Article 10

Subsidiary body for implementation

1. A subsidiary body for implementation is hereby established to assist the Conference of the Parties in the assessment and review of the effective implementation of the Convention. This body shall be open to participation by all Parties and comprise government representatives who are experts on matters related to climate change. It shall report regularly to the Conference of the Parties on all aspects of its work.

2. Under the guidance of the Conference of the Parties, this body shall:

(a) Consider the information communicated in accordance with Article 12, paragraph 1, to assess the overall aggregated effect of the steps taken by the Parties in the light of the latest scientific assessments concerning climate change;

(b) consider the information communicated in accordance with Article 12, paragraph 2, in order to assist the Conference of the Parties in carrying out the reviews required by Article 4, paragraph 2 (d); and

(c) Assist the Conference of the Parties, as appropriate, in the preparation and implementation of its decisions.

Article 11

Financial mechanism

1. A mechanism for the provision of financial resources on a grant or concessional basis, including for the transfer of technology, is hereby defined. It shall function under the guidance of and be accountable to the Conference of the Parties, which shall decide on its policies, programme priorities and eligibility criteria related to this Convention. Its operation shall be entrusted to one or more existing international entities.

2. The financial mechanism shall have an equitable and balanced representation of all Parties within a transparent system of governance.

3. The Conference of the Parties and the entity or entities entrusted with the operation of the financial mechanism shall agree upon arrangements to give effect to the above paragraphs, which shall include the following:

(a) Modalities to ensure that the funded

seksi, että rahoitettavat ilmastonmuutokseen kohdistuvat hankkeet ovat sopimuspuolten konferenssin vahvistamien toimintaperiaatteiden sekä ohjelmien tärkeysjärjestyksen ja valintaperusteiden mukaisia;

b) yksityiskohtaiset säännöt tietyn rahoitus päätöksen harkitsemiseksi uudelleen näiden toimintaperiaatteiden, ohjelmien tärkeysjärjestyksen ja valintaperusteiden perusteella;

c) kunkin yhteisön tai yhteisöjen säännöllisten selontekojen antaminen sopimuspuolten konferenssille rahoitustoimistaan edellä 1 kappaleessa määritellyn vastuullisuuden mukaisesti; ja

d) ennakoitavissa olevalla ja tunnistettavalla tavalla sen rahoituksen määrän määrittäminen, mikä on tarpeen ja käytettävissä tämän yleis-sopimuksen täytäntöönpanemiseksi, sekä niiden ehtojen määrittäminen, joilla mainittua määrää määrääjain tarkistetaan.

4. Sopimuspuolten konferenssi järjestää edellä mainittujen määräysten täytäntöönpanon ensimmäisessä istunnossaan tarkistamalla ja ottamalla huomioon jäljempänä 21 artiklan 3 kappaleessa tarkoitetut väliaikaisjärjestelyt ja päättää siitä, säilytetäänkö nämä väliaikaisjärjestelyt. Sopimuspuolten konferenssin tulee neljän vuoden kuluessa tarkistaa rahoitusjärjestelyt uudelleen ja ryhtyä tarvittaviin toimiin.

5. Sopimuspuolina olevat teollisuusmaat voivat tarjota ja sopimuspuolina olevat kehitysmaat käyttää hyväkseen tämän yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvää rahoitusta myös kahdenvälisten, alueellisten ja muiden monenvälisten kanavien kautta.

12 artikla

Täytäntöönpanoon liittyvän tiedon toimittaminen

1. Tämän sopimuksen 4 artiklan 1 kappaleen mukaisesti jokaisen sopimuspuolen tulee toimittaa sopimuspuolten istunnolle sihteeristön välityksellä seuraavat tiedot:

a) kutakin maata koskeva selvitys ihmisen toiminnan aiheuttamista kaikkien muiden kuin Montrealin pöytäkirjan sääntelemien kasvihuonekaasujen päästöistä ja nieluun aikaansaamista poistumista käyttämällä kunkin valmiuksien mukaisesti vertailukelpoisia menetelmiä, joista sopimuspuolten konferenssi sopii ja joiden käyttöä se edistää;

b) yleiskuvaus toimista, joihin sopimuspuoli

projects to address climate change are in conformity with the policies, programme priorities and eligibility criteria established by the Conference of the Parties;

(b) Modalities by which a particular funding decision may be reconsidered in light of these policies, programme priorities and eligibility criteria;

(c) Provision by the entity or entities of regular reports to the Conference of the Parties on its funding operations, which is consistent with the requirement for accountability set out in paragraph 1 above; and

(d) Determination in a predictable and identifiable manner of the amount of funding necessary and available for the implementation of this Convention and the conditions under which that amount shall be periodically reviewed.

4. The Conference of the Parties shall make arrangements to implement the above-mentioned provisions at its first session, reviewing and taking into account the interim arrangements referred to in Article 21, paragraph 3, and shall decide whether these interim arrangements shall be maintained. Within four years thereafter, the Conference of the Parties shall review the financial mechanism and take appropriate measures.

5. The developed country Parties may also provide and developing country Parties avail themselves of, financial resources related to the implementation of the Convention through bilateral, regional and other multilateral channels.

Article 12

Communication of information related to implementation

1. In accordance with Article 4, paragraph 1, each Party shall communicate to the Conference of the Parties, through the secretariat, the following elements of information:

(a) A national inventory of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, to the extent its capacities permit, using comparable methodologies to be promoted and agreed upon by the Conference of the Parties;

(b) A general description of steps taken or

on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä yleissopimuksen panemiseksi täytäntöön; ja

c) kaikki muut tiedot, jotka sopimuspuoli katsoo olennaisiksi yleissopimuksen tavoitteen saavuttamisen kannalta ja sopivan sisällytettäväksi ilmoituksensa, mukaan lukien, mikäli mahdollista, maailmanlaajuisten päästöjen kehityssuuntien arvioimiseen soveltuvaa aineistoa.

2. Jokaisen sopimuspuolena olevan teollisuusmaan ja muun I liitteessä mainitun sopimuspuolen tulee sisällyttää ilmoituksensa seuraavat tiedot:

a) yksityiskohtainen kuvaus niistä ohjelmista, jotka se on hyväksynyt ja toimista, joihin se on ryhtynyt pannaan täytäntöön edellä 4 artiklan 2 kappaleen a ja b kohdan mukaiset sitoumukset; ja

b) yksityiskohtainen arvio niistä vaikutuksista, joita edellä a kohdassa tarkoitetuilla ohjelmilla ja toimilla on asianomaisen sopimuspuolen ihmisen toiminnan aiheuttamiin kasvihuonekaasujen päästöihin ja nielujen aikaansaamiin poistumiin 4 artiklan 2 kappaleen a kohdassa tarkoitettuna ajanjaksona.

3. Lisäksi jokaisen sopimuspuolena olevan teollisuusmaan ja muiden II liitteessä mainittujen sopimuspuolten tulee sisällyttää ilmoituksensa yksityiskohtaiset tiedot toimista, joihin on ryhdytty edellä 4 artiklan 3, 4, ja 5 kappaleen mukaisesti.

4. Sopimuspuolina olevat kehitysmaat voivat vapaaehtoisin perustein ehdottaa rahoitettavaksi hankkeita, mukaan luettuina niiden toteuttamisessa tarvittavat erityisteknologiat, materiaalit, laitteet, tekniikat tai menettelytavat, ja mahdollisuuksien mukaan esittää arvion kaikista syntyvistä lisäkustannuksista, päästöjen vähennyksistä ja kasvihuonekaasujen poistumien kasvusta sekä arvion näistä seuraavista hyödyistä.

5. Jokaisen sopimuspuolena olevan teollisuusmaan ja muiden I liitteessä mainittujen sopimuspuolten tulee antaa ensimmäinen ilmoituksensa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun yleissopimus on tullut voimaan asianomaisen sopimuspuolen osalta. Niiden sopimuspuolten, joita ei mainita liitteessä, tulee antaa ensimmäinen ilmoituksensa kolmen vuoden kuluessa siitä, kun yleissopimus on tullut voimaan asianomaisen sopimuspuolen osalta tai siitä, kun se on saanut käyttöönsä rahoitusta edellä 4 artiklan 3 kappaleen mukaisesti. Kaikkein vähiten kehittyneet maat voivat antaa ensimmäisen

envisaged by the Party to implement the Convention; and

(c) Any other information that the Party considers relevant to the achievement of the objective of the Convention and suitable for inclusion in its communication, including, if feasible, material relevant for calculations of global emission trends.

2. Each developed country Party and each other Party included in annex I shall incorporate in its communication the following elements of information:

(a) A detailed description of the policies and measures that it has adopted to implement its commitment under Article 4, paragraph 2 (a) and 2 (b); and

(b) A specific estimate of the effects that the policies and measures referred to in subparagraph (a) immediately above will have on anthropogenic emissions by its sources and removals by its sinks of greenhouse gases during the period referred to in Article 4, paragraph 2 (a).

3. In addition, each developed country Party and each other developed Party included in annex II shall incorporate details of measures taken in accordance with Article 4, paragraphs 3, 4 and 5.

4. Developing country Parties may, on a voluntary basis, propose projects for financing, including specific technologies, materials, equipment, techniques or practices that would be needed to implement such projects, along with, if possible, an estimate of all incremental costs, of the reductions of emissions and increments of removals of greenhouse gases, as well as an estimate of the consequent benefits.

5. Each developed country Party and each other Party included in annex I shall make its initial communication within six months of the entry into force of the Convention for that Party. Each Party not so listed shall make its initial communication within three years of the entry into force of the Convention for that Party, or of the availability of financial resources in accordance with Article 4, paragraph 3. Parties that are least developed countries may make their initial communication at their discretion. The frequency of subsequent communications by all Parties shall be determined

ilmoituksensa harkintansa mukaan. Kaikkien sopimuspuolten myöhempien ilmoitusten aikataulusta päättää sopimuspuolten konferenssi, joka ottaa tällöin huomioon tässä kappaleessa esitetyt eri aikataulut.

6. Sihteeristö toimittaa sopimuspuolten tämän artiklan mukaisesti antamat tiedot sopimuspuolten konferenssille ja asiaankuuluville avustaville toimielimille niin pian kuin mahdollista. Sopimuspuolten konferenssi voi tarpeen mukaan harkita uudelleen tietojen toimittamiseen liittyviä menettelytapoja.

7. Ensimmäisestä istunnostaan lähtien sopimuspuolten konferenssi huolehtii siitä, että sopimuspuolina olevat kehitysmaat pyytäessään saavat teknistä ja taloudellista tukea tämän artiklan edellyttämien tietojen keräämisessä ja toimittamisessa, samoin kuin 4 artiklan mukaisiin hanke-ehdotuksiin ja vastatoimiin liittyvien teknisten ja taloudellisten tarpeiden paikantamisessa. Tällaista apua voivat tapauksesta riippuen antaa muut sopimuspuolet, toimivaltaiset kansainväliset järjestöt ja sihteeristö.

8. Mikä tahansa sopimuspuolten muodostama ryhmä voi sopimuspuolten konferenssin hyväksymien suuntaviivojen mukaisesti ja ilmoitettuaan asiasta etukäteen sopimuspuolten konferenssille tehdä yhteisen ilmoituksen tämän artiklan mukaisten velvoitteiden täyttämistä, edellyttäen että tähän ilmoitukseen sisältyy tieto kunkin sopimuspuolen tämän yleissopimuksen mukaisten omien velvoitteiden täyttämistä.

9. Sihteeristö kokoaa vastaanottamansa tiedot, jotka sopimuspuoli on sopimuspuolten konferenssissa vahvistettavien perusteiden mukaisesti merkinnyt luottamukselliseksi, ja suojelee niiden luottamuksellisuutta ennen niiden antamista tiedon toimittamiseen ja tarkistukseen osallistuvien toimielinten käyttöön.

10. Edellä 9 kappaleen asettamin rajoituksin ja vaikuttamatta minkään sopimuspuolen oikeuteen julkistaa ilmoituksensa harkintansa mukaan, sihteeristö saattaa sopimuspuolten tämän artiklan nojalla antamat selonteot yleisesti saataville silloin, kun ne annetaan sopimuspuolten konferenssille.

by the Conference of the Parties, taking into account the differentiated timetable set by this paragraph.

6. Information communicated by Parties under this Article shall be transmitted by the secretariat as soon as possible to the Conference of the Parties and to any subsidiary bodies concerned. If necessary, the procedures for the communication of information may be further considered by the Conference of the Parties.

7. From its first session, the Conference of the Parties shall arrange for the provision to developing country Parties of technical and financial support, on request, in compiling and communicating information under this Article, as well as in identifying the technical and financial needs associated with proposed projects and response measures under Article 4. Such support may be provided by other Parties, by competent international organizations and by the secretariat, as appropriate.

8. Any group of Parties may, subject to guidelines adopted by the Conference of the Parties, and to prior notification to the Conference of the Parties, make a joint communication in fulfilment of their obligations under this Article, provided that such a communication includes information on the fulfilment by each of these Parties of its individual obligations under the Convention.

9. Information received by the secretariat that is designated by a Party as confidential, in accordance with criteria to be established by the Conference of the Parties, shall be aggregated by the secretariat to protect its confidentiality before being made available to any of the bodies involved in the communication and review of information.

10. Subject to paragraph 9 above, and without prejudice to the ability of any Party to make public its communication at any time, the secretariat shall make communications by Parties under this Article publicly available at the time they are submitted to the Conference of the Parties.

13 artikla

Yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvien kysymysten ratkaiseminen

Sopimuspuolten konferenssi harkitsee ensimmäisessä istunnossaan monenvälisen neuvoo-antavan menettelyn perustamista, joka on sopimuspuolen pyynnöstä käytettävissä yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi.

14 artikla

Riitojen ratkaiseminen

1. Mikäli kahden tai useamman sopimuspuolen välillä syntyy yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskeva riita, sopimuspuolet pyrkivät ratkaisemaan riidan neuvotteluteitse tai jonkin muun valitsemansa rauhanomaisen keinon avulla.

2. Ratifioidessaan tai hyväksyessään yleissopimuksen tai liittyessään siihen tai milloin tahansa tämän jälkeen sopimuspuoli, joka ei ole alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö, voi antaa tallettajalle kirjallisen ilmoituksen, jossa se toteaa, että tämän yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevan riidan osalta se tunnustaa *ipso facto* ja ilman erityistä sopimusta jokaiseen saman velvoitteen hyväksyvään sopimuspuoleen nähden

a) riidan saattamisen Kansainvälisen tuomioistuimen käsiteltäväksi; tai

b) riidan saattamisen välimiesmenettelyyn niiden menettelytapojen mukaisesti, jotka sopimuspuolten konferenssin mahdollisimman pian hyväksyy ja jotka sisältyvät välimiesmenettelyä koskevaan liitteeseen.

Sopimuspuoli, joka on alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö, voi antaa ilmoituksen, jolla on sama vaikutus edellä b kohdassa tarkoitettujen menettelytapojen mukaisesti suoritettavan välimiesmenettelyn suhteen.

3. Edellä 2 kappaleen mukaisesti annettu ilmoitus pysyy voimassa, kunnes se raukeaa omien ehtojensa mukaisesti tai kolme kuukautta sen jälkeen, kun kirjallinen ilmoitus sen kumoamisesta on talletettu tallettajan huostaan.

4. Uusi ilmoitus, kumoamisilmoitus tai ilmoituksen voimassaolon lakkaaminen eivät vaikuta millään tavoin Kansainvälisessä tuomioistuimessa tai välimiesoikeudessa vireillä olevan riidan käsittelyyn, elleivät riidan osapuolet toisin sovi.

Article 13

Resolution of questions regarding implementation

The Conference of the Parties shall, at its first session, consider the establishment of a multilateral consultative process, available to Parties on their request, for the resolution of questions regarding the implementation of the Convention.

Article 14

Settlement of disputes

1. In the event of a dispute between any two or more Parties concerning the interpretation or application of the Convention, the Parties concerned shall seek a settlement of the dispute through negotiation or any other peaceful means of their own choice.

2. When ratifying, accepting, approving or acceding to the Convention or at any time thereafter, a Party which is not a regional economic integration organization may declare in a written instrument submitted to the Depositary that, in respect of any dispute concerning the interpretation or application of the Convention, it recognizes as compulsory *ipso facto* and without special agreement, in relation to any Party accepting the same obligation:

(a) Submission of the dispute to the International Court of Justice, and/or

(b) Arbitration in accordance with procedures to be adopted by the Conference of the Parties as soon as practicable, in an annex on arbitration.

A Party which is a regional economic integration organization may make a declaration with like effect in relation to arbitration in accordance with the procedures referred to in subparagraph (b) above.

3. A declaration made under paragraph 2 above shall remain in force until it expires in accordance with its terms or until three months after written notice of its revocation has been deposited with the Depositary.

4. A new declaration, a notice of revocation or the expiry of a declaration shall not in any way affect proceedings pending before the International Court of Justice or the arbitral tribunal, unless the parties to the dispute otherwise agree.

5. Ottaen huomioon edellä 2 kappaleessa esitetyn, mikäli asianomaiset sopimuspuolet eivät ole kahdentoista kuukauden kuluessa siitä, kun sopimuspuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle asianomaisten sopimuspuolten välisestä riidasta, kyenneet ratkaisemaan riitaa 1 kappaleessa mainittuja keinoja käyttäen, riita saatetaan jonkun riidan osapuolen pyynnöstä sovittelumenettelyyn.

6. Sovittelukomissio perustetaan riidan osapuolen pyynnöstä. Kukin riidan osapuoli nimittää komissioon yhtä monta jäsentä ja osapuolten nimittämät jäsenet valitsevat yhdessä puheenjohtajan. Komissio antaa suositusluonteisen ratkaisun, jota osapuolten tulee harkita vilpittömässä mielessä.

7. Sopimuspuolten konferenssi hyväksyy niin pian kuin mahdollista sovittelua koskevana liitteenä muut sovitteluun liittyvät menettelytavat.

8. Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan kaikkiin asiaankuuluviin sopimuspuolten konferenssin hyväksymiin oikeudellisiin asiakirjoihin, ellei asiakirjassa toisin määrätä.

15 artikla

Yleissopimuksen muuttaminen

1. Jokainen sopimuspuoli voi esittää muutoksia yleissopimukseen.

2. Yleissopimuksen muutokset hyväksytään sopimuspuolten konferenssin varsinaisessa istunnossa. Sihteeristö toimittaa yleissopimukseen ehdotetun muutoksen tekstin sopimuspuolille vähintään kuusi kuukautta ennen istuntoa, jossa muutos esitetään hyväksyttäväksi. Sihteeristö toimittaa tiedon ehdotetuista muutoksista myös yleissopimuksen allekirjoittajille sekä tiedoksi tallettajalle.

3. Sopimuspuolet tekevät parhaansa päästäkseen yksimieliseen sopimukseen yleissopimukseen ehdotetusta muutoksesta. Mikäli kaikki keinot yksimielisyyden saavuttamiseksi on käytetty eikä sopimukseen ole päästy, muutos hyväksytään viime kädessä kolmen neljäsosan ääntenenemmistöllä istunnossa läsnä olevista ja äänestävistä sopimuspuolista. Sihteeristön tulee toimittaa tieto hyväksytystä muutoksesta tallettajalle, joka lähettää sen edelleen kaikille sopimuspuolille hyväksymistä varten.

4. Muutosta koskevat hyväksymiskirjat tal-

5. Subject to the operation of paragraph 2 above, if after twelve months following notification by one Party to another that a dispute exists between them, the Parties concerned have not been able to settle their dispute through the means mentioned in paragraph 1 above, the dispute shall be submitted, at the request of any of the parties to the dispute, to conciliation.

6. A conciliation commission shall be created upon the request of one of the parties to the dispute. The commission shall be composed of an equal number of members appointed by each party concerned and a chairman chosen jointly by the members appointed by each party. The commission shall render a recommendatory award, which the parties shall consider in good faith.

7. Additional procedures relating to conciliation shall be adopted by the Conference of the Parties, as soon as practicable, in an annex on conciliation.

8. The provisions of this Article shall apply to any related legal instrument which the Conference of the Parties may adopt unless the instrument provides otherwise.

Article 15

Amendments to the Convention

1. Any Party may propose amendments to the Convention.

2. Amendments to the Convention shall be adopted at an ordinary session of the Conference of the Parties. The text of any proposed amendment to the Convention shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before the meeting at which it is proposed for adoption. The secretariat shall also communicate proposed amendments to the signatories to the Convention and, for information, to the depositary.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to the Convention by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting. The adopted amendment shall be communicated by the secretariat to the Depositary who shall circulate it to all Parties for their acceptance.

4. Instruments of acceptance in respect of an

letetaan tallettajan huostaan. Edellä 3 kappaleen mukaisesti hyväksytty muutos tulee voimaan sen hyväksyneiden sopimuspuolten osalta yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun tallettaja on vastaanottanut hyväksymiskirjan vähintään kolmelta neljäsosalta yleissopimuksen sopimuspuolista.

5. Muiden sopimuspuolten osalta muutos tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun asianomainen sopimuspuoli on tallettanut mainittua muutosta koskevan hyväksymiskirjan tallettajan huostaan.

6. Tässä artiklassa ”läsnä olevat ja äänestävät sopimuspuolet” tarkoittaa sopimuspuolia, jotka ovat läsnä ja antavat joko myönteisen tai kielteisen äänen.

16 artikla

Yleissopimuksen liitteiden hyväksyminen ja muuttaminen

1. Tämän yleissopimuksen liitteet ovat sen erottamaton osa ja ellei nimenomaan toisin määrätä, viittaus yleissopimukseen tarkoittaa samalla viittausta sen liitteisiin. Sen estämättä mitä edellä 14 artiklan 2 kappaleen b kohdassa ja 7 kappaleessa määrätään, nämä liitteet sisältävät ainoastaan luetteloita, kaavioita ja muuta kuvaavaa aineistoa, joka on luonteeltaan tieteellistä, teknistä, menetelmällistä tai hallinnollista.

2. Yleissopimuksen liitteitä koskevat ehdotukset tehdään ja hyväksytään 15 artiklan 2, 3 ja 4 kappaleessa esitettyjen menettelytapojen mukaisesti.

3. Liitteet, jotka on hyväksytty tämän artiklan 2 kappaleen mukaisesti, tulevat voimaan kaikkien yleissopimuksen sopimuspuolten osalta kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun tallettaja on ilmoittanut mainituille sopimuspuolille liitteen hyväksymisestä, lukuun ottamatta niitä sopimuspuolia, jotka ilmoittavat kirjallisesti tallettajalle tämän ajanjakson kuluessa, että ne kieltäytyvät hyväksymästä liitettä. Liite tulee voimaan niiden sopimuspuolten osalta, jotka peruuttavat ilmoituksensa liitteen hyväksymisen kieltämisestä yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun tallettaja on vastaanottanut peruutuksen.

4. Yleissopimuksen liitteitä koskeviin muutosehdotuksiin, liitteitä koskevien muutosten hyväksymiseen ja liitteiden muutosten voi-

amendment shall be deposited with the Depositary. An amendment adopted in accordance with paragraph 3 above shall enter into force for those Parties having accepted it on the ninetieth day after the date of receipt by the Depositary of an instrument of acceptance by at least three-fourths of the Parties to the Convention.

5. The amendment shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date on which that Party deposits with the Depositary its instrument of acceptance of the said amendment.

6. For the purposes of this Article, ”Parties present and voting” means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

Article 16

Adoption and amendment of annexes to the Convention

1. Annexes to the Convention shall form an integral part thereof and, unless otherwise expressly provided, a reference to the Convention constitutes at the same time a reference to any annexes thereto. Without prejudice to the provisions of Article 14, paragraphs 2 (b) and 7, such annexes shall be restricted to lists, forms and any other material of a descriptive nature that is of a scientific, technical, procedural or administrative character.

2. Annexes to the Convention shall be proposed and adopted in accordance with the procedure set forth in Article 15, paragraphs 2, 3, and 4.

3. An annex that has been adopted in accordance with paragraph 2 above shall enter into force for all Parties to the Convention six months after the date of the communication by the Depositary to such Parties of the adoption of the annex, except for those Parties that have notified the Depositary, in writing, within that period of their non-acceptance of the annex. The annex shall enter into force for Parties which withdraw their notification of non-acceptance on the ninetieth day after the date on which withdrawal of such notification has been received by the depositary.

4. The proposal, adoption and entry into force of amendments to annexes to the Convention shall be subject to the same procedure

maantuloon sovelletaan samaa menettelyä kuin yleissopimuksen liitteitä koskeviin ehdotuksiin, liitteiden hyväksymiseen ja voimaantuloon edellä 2 ja 3 kappaleen mukaisesti sovelletaan.

5. Jos liitteen tai liitteen muutoksen hyväksymiseen liittyy yleissopimuksen muuttaminen, kyseinen liite tai liitteen muutos eivät tule voimaan ennen yleissopimuksen muutoksen voimaantuloa.

17 artikla

Pöytäkirjat

1. Sopimuspuolten konferenssi voi varsinaisessa istunnossaan hyväksyä yleissopimukseen pöytäkirjoja.

2. Sihteeristö toimittaa ehdotetun pöytäkirjan tekstin sopimuspuolille vähintään kuusi kuukautta ennen asianomaista istuntoa.

3. Pöytäkirjan voimaantulon edellyttämät vaatimukset määrätään asianomaisessa asiakirjassa.

4. Vain yleissopimuksen sopimuspuolet voivat olla pöytäkirjan sopimuspuolia.

5. Pöytäkirjan nojalla voivat tehdä päätöksiä ainoastaan asianomaisen pöytäkirjan sopimuspuolet.

18 artikla

Äänioikeus

1. Jäljempänä 2 kappaleessa määrättyjä tapauksia lukuun ottamatta jokaisella tämän yleissopimuksen sopimuspuolella on yksi ääni.

2. Alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöillä on oman toimivaltansa piiriin kuuluvissa asioissa oikeus käyttää niin monta ääntä kuin niiden jäsenvaltioita on tämän yleissopimuksen sopimuspuolina. Tällaiset järjestöt eivät saa käyttää äänioikeuttaan, jos jäsenvaltiot käyttävät omaa äänioikeuttaan ja päinvastoin.

19 artikla

Tallettaja

Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri toimii yleissopimuksen ja sen 17 artiklan mukaisesti hyväksyttyjen pöytäkirjojen tallettajana.

as that for the proposal, adoption and entry into force of annexes to the Convention in accordance with paragraphs 2 and 3 above.

5. If the adoption of an annex or an amendment to an annex involves an amendment to the Convention, that annex or amendment to an annex shall not enter into force until such time as the amendment to the Convention enters into force.

Article 17

Protocols

1. The Conference of the Parties may, at any ordinary session, adopt protocols to the Convention.

2. The text of any proposed protocol shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before such a session.

3. The requirements for the entry into force of any protocol shall be established by that instrument.

4. Only Parties to the Convention may be Parties to a protocol.

5. Decisions under any protocol shall be taken only by the Parties to the protocol concerned.

Article 18

Right to vote

1. Each Party to the Convention shall have one vote, except as provided for in paragraph 2 below.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of Votes equal to the number of their member States that are Parties to the Convention. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

Article 19

Depositary

The Secretary-General of the United Nations shall be the Depositary of the Convention and of protocols adopted in accordance with Article 17.

20 artikla

Allekirjoittaminen

Yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten Yhdistyneiden Kansakuntien tai sen erityisjärjestöjen jäsenvaltioille tai valtioille, jotka ovat Kansainvälisen tuomioistuimen peruskirjan sopimuspuolia sekä alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöille Rio de Janeirossa Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristö ja kehityskonferenssin aikana ja sen jälkeen Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa New Yorkissa kesäkuun 20 päivästä 1992 kesäkuun 19 päivään 1993 asti.

21 artikla

Väliaikaisjärjestelyt

1. Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 21 päivänä joulukuuta 1990 hyväksymällä päätöslausemalla 45/212 perustettu sihteeristö hoitaa edellä 8 artiklassa tarkoitettuja sihteeristötehtäviä väliaikaisesti sopimuspuolten konferenssin ensimmäisen istunnon päättymiseen asti.

2. Edellä 1 kappaleessa tarkoitetun väliaikaisen sihteeristön päällikkö toimii kiinteässä yhteistyössä Hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin (IPCC) kanssa varmistaakseen, että lautakunta voi tarvittaessa antaa puolueetonta tieteellistä ja teknistä neuvontaa. Myös muiden asianomaisten tieteellisten elimien kanssa voidaan neuvotella.

3. Yhdistyneiden Kansakuntien kehitysohjelman (UNDP), Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristöohjelman (UNEP) sekä Kansainvälisen jälleenrakennus- ja kehityspankin (IBRD) Maailmanlaajuinen ympäristörahoisto (GEF) muodostaa kansainvälisen yhteisön, joka vastaa väliaikaisesti 11 artiklassa tarkoitetun rahoitusjärjestelmän toiminnasta. Tässä yhteydessä GEF:n rakenne tulisi asianmukaisesti muuttaa ja sen jäsenyys tehdä maailmanlaajuiseksi, jotta se voisi täyttää 11 artiklan vaatimukset.

22 artikla

Ratifiointi, hyväksyminen ja liittyminen

1. Valtioiden ja alueellisten taloudellisen yhdentymisen järjestöjen on ratifioitava tai hyväksyttävä tämä yleissopimus tai liityttävä siihen. Se on avoinna liittymistä varten siitä päivästä lukien, joka seuraa yleissopimuksen

Article 20

Signature

This Convention shall be open for signature by States Members of the United Nations or of any of its specialized agencies or that are Parties to the Statute of the International Court of Justice and by regional economic integration organizations at Rio de Janeiro, during the United Nations Conference on Environment and Development and thereafter at United Nations Headquarters in New York from 20 June 1992 to 19 June 1993.

Article 21

Interim arrangements

1. The secretariat functions referred to in Article 8 will be carried out on an interim basis by the secretariat established by the General Assembly of the United Nations in its resolution 45/212 of 21 December 1990, until the completion of the first session of the Conference of the Parties.

2. The head of the interim secretariat referred to in paragraph 1 above will cooperate closely with the Intergovernmental Panel on Climate Change to ensure that the Panel can respond to the need for objective scientific and technical advice. Other relevant scientific bodies could also be consulted.

3. The Global Environment Facility of the United Nations Development Programme, the United Nations Environment Programme and the International Bank for Reconstruction and Development shall be the international entity entrusted with the operation of the financial mechanism referred to in Article 11 on an interim basis. In this connection, the Global Environment Facility should be appropriately restructured and its membership made universal to enable it to fulfil the requirements of Article 11.

Article 22

Ratification, acceptance, approval or accession

1. The Convention shall be subject to ratification, acceptance, approval or accession by States and by regional economic integration organizations. It shall be open for accession from the day after the date on which the

allekirjoittamiselle varatun ajanjakson päättymistä. Ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjat talletetaan tallettajan huostaan.

2. Alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöä, joka tulee yleissopimuksen sopimuspuoleksi ilman että mikään sen jäsenvaltioista on yleissopimuksen sopimuspuoli, sitovat kaikki tämän yleissopimuksen mukaiset velvoitteet. Sellaisen järjestön osalta, jonka jäsenvaltioista yksi tai useampi on yleissopimuksen sopimuspuoli, järjestö ja sen jäsenvaltiot päättävät kunkin omista velvollisuuksista yleissopimuksen asettamien velvoitteiden täyttämisessä. Tällaisissa tapauksissa järjestö ja sen jäsenvaltiot eivät saa käyttää tämän yleissopimuksen mukaisia oikeuksiaan samanaikaisesti.

3. Alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöjen tulee ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjoissaan ilmoittaa toimivaltansa laajuuden tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien asioiden osalta. Järjestöt antavat myös kaikista toimivallassaan tapahtuneista olennaisista muutoksista tiedon tallettajalle, joka toimittaa tiedon edelleen sopimuspuolille.

23 artikla

Voimaantulo

1. Yleissopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun viideskymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu.

2. Valtion tai alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön osalta, joka ratifioi tai hyväksyy yleissopimuksen tai liittyy siihen sen jälkeen, kun viideskymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, tämä yleissopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun asianomainen valtio tai alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

3. Edellä 1 ja 2 kappaleessa tarkoitetuissa tilanteissa alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön tallettamia asiakirjoja ei lasketa asianomaisen järjestön jäsenvaltioiden tallettamien asiakirjojen lisäksi.

24 artikla

Varaumat

Tähän yleissopimukseen ei saa tehdä varauksia.

Convention is closed for signature. Instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Depositary.

2. Any regional economic integration organization which becomes a Party to the Convention without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under the Convention. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Party to the Convention, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under the Convention. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under the Convention concurrently.

3. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, regional economic integration organizations shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention. These organizations shall also inform the Depositary, who shall in turn inform the Parties, of any substantial modification in the extent of their competence.

Article 23

Entry into force

1. The Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fiftieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For each State or regional economic integration organization that ratifies, accepts or approves the Convention or accedes thereto after the deposit of the fiftieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or regional economic integration organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

3. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of the organization.

Article 24

Reservations

No reservations may be made to the Convention.

25 artikla

Irtisanominen

1. Sopimuspuoli voi irtisanoa tämän yleissopimuksen milloin tahansa kolmen vuoden kuluuttua siitä, kun yleissopimus on tullut voimaan asianomaisen sopimuspuolen osalta, antamalla tallettajalle kirjallisen irtisanomisilmoituksen.

2. Jokainen irtisanominen tulee voimaan yhden vuoden kuluuttua siitä, kun tallettaja on vastaanottanut irtisanomista koskevan ilmoituksen tai ilmoituksessa mainittuna myöhempanä päivämääränä.

3. Sopimuspuolen, joka irtisanoo yleissopimuksen, katsotaan irtisanoneen myös ne pöytäkirjat, joiden sopimuspuoli se on.

26 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämän yleissopimuksen alkuperäiskappale, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty New Yorkissa 9 päivänä toukokuuta 1992

Article 25

Withdrawal

1. At any time after three years from the date on which the Convention has entered into force for a Party, that Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary.

2. Any such withdrawal shall take effect upon expiry of one year from the date of receipt by the Depositary of the notification of withdrawal, or on such later date as may be specified in the notification of withdrawal.

3. Any Party that withdraws from the Convention shall be considered as also having withdrawn from any protocol to which it is a Party.

Article 26

Authentic texts

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the secretary-General of the United Nations.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Convention.

Done at New York this ninth day of May one thousand nine hundred and ninety-two.

I Liite

Alankomaat
 Amerikan yhdysvallat
 Australia
 Belgia
 Bulgaria ¹⁾
 Espanja
 Euroopan talousyhteisö
 Irlanti
 Islanti
 Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta
 Italia
 Itävalta
 Japani
 Kanada
 Kreikka
 Latvia ¹⁾
 Liettua ¹⁾
 Luxemburg
 Norja
 Portugali
 Puola ¹⁾
 Ranska
 Romania ¹⁾
 Ruotsi
 Saksa
 Suomi
 Sveitsi
 Tanska
 Tšekkoslovakia ¹⁾
 Turkki
 Unkari ¹⁾
 Ukraina ¹⁾
 Uusi-Seelanti
 Valko-Venäjä ¹⁾
 Venäjän federaatio ¹⁾
 Viro ¹⁾

Annex I

Australia
 Austria
 Belarus ¹⁾
 Belgium
 Bulgaria ¹⁾
 Canada
 Czechoslovakia ¹⁾
 Denmark
 European Economic Community
 Estonia ¹⁾
 Finland
 France
 Germany
 Greece
 Hungary ¹⁾
 Iceland
 Ireland
 Italy
 Japan
 Latvia ¹⁾
 Lithuania ¹⁾
 Luxembourg
 Netherlands
 New Zealand
 Norway
 Poland ¹⁾
 Portugal
 Romania ¹⁾
 Russian Federation ¹⁾
 Spain
 Sweden
 Switzerland
 Turkey
 Ukraine ¹⁾
 United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
 United States of America

¹⁾ Maat, jotka ovat siirtymässä markkinatalouteen.

¹⁾ Countries that are undergoing the process of transition to a market economy.

II Liite

Alankomaat
Amerikan yhdysvallat
Australia
Belgia
Espanja
Euroopan talousyhteisö
Irlanti
Islanti
Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta
Italia
Itävalta
Japani
Kanada
Kreikka
Luxemburg
Norja
Portugali
Ranska
Ruotsi
Saksa
Suomi
Sveitsi
Tanska
Turkki
Uusi-Seelanti

Annex II

Australia
Austria
Belgium
Canada
Denmark
European Economic Community
Finland
France
Germany
Greece
Iceland
Ireland
Italy
Japan
Luxembourg
Netherlands
New Zealand
Norway
Portugal
Spain
Sweden
Switzerland
Turkey
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
United States of America